

L'Art Camp es consolida com a fòrum entre cultures

▲ Els Jardins de Casa Rossell tornaran a ser l'escenari de la cloenda de l'Art Camp.

pàgines 3-4

La trobada, del 9 al 21 de juliol, estarà apadrinada per Hedva Ser, Artista per la Pau de la Unesco.

L'exposició de l'edició anterior es podrà veure al Centre cultural La Llacuna durant tot el mes.

Viure Ordino

pàgines 14-15

Martínez: «Volem que els corredors marxïn dient que Andorra i el poble d'Ordino són genials»

Entrevista

pàgines 12-13

Lucia Muñoz:

«Busquem la cohesió social i això només és possible quan tothom hi participa. Això és la democratització de la cultura, quan es fa entre tots»

Sumari

pàgina 6

Veu ciutadana

Ordino és viu incorpora a les pàgines el codi QR

pàgines 8-9

Medi ambient

Monogràfic del Parc natural de la vall de Sorteny

pàgina 10

Activitats

Els padrins pugem a la Gica

pàgina 11

Equipaments socials

El CENMA celebra la Jornada de la Biodiversitat

pàgines 22-23

No et perdís...

La Diada de Sant Pere i les Festes del Roser

pàgina 24

L'Ordino de...

Manel Pelegrina

Editorial

El mes d'abril vam presentar el tancament de comptes del 2011 amb una significativa reducció del deute de 803.000 euros. Ha estat un esforç considerable portat a terme des de l'equip comunal en tots els departaments, que s'ha aconseguit gràcies a la contenció de la despesa i l'estalvi de costos, en part per la política econòmica compartida amb les Valls del Nord. Malauradament, la reducció d'ingressos ha comportat la caiguda del sostre d'endeutament, i per aquest motiu hem tancat l'exercici superant el límit permès en un 9%, per primera vegada. És un fet que preocupa, i molt, però creiem que serà una situació fàcil de reconduir amb les modificacions que es volen introduir en la Llei de finances comunals. Malgrat tot, aquesta dada no fa variar la problemàtica de l'endeutament a les administracions públiques.

La nostra competència es continuarà cenyint a les prioritats més immediates de la parròquia i el seu dia a dia, ja que per això som aquí. Així, defensarem els interessos de tots mantenint, en la mesura que sigui possible, el màxim de serveis

assolits. Per aconseguir-ho s'imposa sumar esforços i treballar plegats, ara més que mai.

Pel que fa a Arcalís, el nostre principal cavall de batalla, caldrà millorar els serveis del camp de neu, que ha tancat la temporada amb un increment de resultats del 14% respecte a l'any passat. Aquest hivern hem tingut la millor neu, un fet potser fortuït però que ens ha beneficiat, i així volem continuar, amb una actitud positiva per millorar la gestió.

Pel que fa a la vitalitat del nostre poble, vull destacar que, durant aquest estiu, Ordino farà d'ambaixadora cultural d'Andorra amb un seguit d'actes que no us podeu perdre. Per començar, la 3a edició d'Art Camp, que ha trobat a la parròquia un entorn idoni per a aquest intercanvi entre pobles que tenen el llenguatge plàstic com a comú denominador, i que enguany estarà apadrinat per Hedva Ser, Artista per la Pau de la UNESCO. Del 9 al 21 de juliol conviurem amb una trentena d'artistes i les diferents realitats culturals a través del fet artístic. Cal destacar enguany la participació de set artistes andorrans i la presen-

cia de nous països com ara Palestina, Israel, Argentina o el Marroc.

La pluralitat continuarà els propers mesos a Ordino amb dos esdeveniments que donen prioritat al fet lingüístic; el primer serà el Curs d'estiu de música i idiomes LMFL, que inclou Ordino per primera vegada en el seu mapa d'actuació, i el segon, l'XI Campus universitari de la llengua catalana, que també acollim per primer cop. Es tracta d'una iniciativa del Govern d'Andorra en col·laboració amb l'Institut Ramon Llull que facilita la immersió lingüística d'estudiants de català a l'estranger. Totes dues són activitats que exigeixen la implicació i l'hospitalitat del nostre poble, i no tinc cap dubte que sabrem estar a l'altura un cop més.

Voldria també donar suport públic i felicitar per quart any consecutiu l'organització de l'Andorra Ultra Trail Vallnord, que ha aconseguit tirar endavant una nova edició malgrat els entrebancs econòmics provocats per la conjuntura actual. Cims màgics continua perfeccionant la cursa per no perdre actualitat, enguany amb la presen-

tació d'un nou recorregut de 80 quilòmetres amb el nom de Celestrail. Per això us demano que, del 5 al 8 de juliol, tornem a demostrar als corredors participants tot el nostre suport, com hem fet fins ara. Em consta que l'expectació continua sent màxima més enllà de l'afició esportiva, i que ningú no faltarà a la cita. Amb aquesta agenda estiuenca atapeïda, esperem atraure més gent que mai als

carrers de la parròquia. Hi contribuirà també l'organització d'una exposició fotogràfica de caràcter històric amb el fons documental de la casa d'Areny-Plandolit juntament amb la mostra de les imatges finalistes del concurs d'Instagram, que dinamitzarà el nucli històric del poble, que sovint passa desapercbut. Comptem amb tots vosaltres per celebrar que Ordino és viu.

Edita: Comú d'Ordino. Disseny, maquetació i redacció: Comú d'Ordino. Imatges: Comú d'Ordino. Correcció: Pites Roure
Dipòsit legal: AND 446-2009. A/e: publicacions@ordino.ad

NOTA INFORMATIVA REFERENT AL CENS DE POBLACIÓ

EN APLICACIÓ DEL QUE PREVEU LA LLEI 9/2007 DEL CENS, US INFORMEM QUE S'ESTAN REVISANT LES DADES DEL CENS DE POBLACIÓ AMB L'OBJECTIU DE DEPURAR EL REGISTRE; PER AIXÒ CAL QUE VERIFIQUEU AL SERVEI DE TRÀMITS QUE HI CONSTEU INSCRITS CORRECTAMENT

**HORARI:
DE DILLUNS A DIVENDRES DE 8 A 15 HORES**

TEL. 878100 – COMU@ORDINO.AD

Tema

Ordino acull el 3r Art Camp, apadrinat per Hedva Ser, Artista per la Pau de la Unesco

Del 9 al 21 de juliol es donaran cita 37 artistes

La Llacuna acull la mostra de l'edició anterior

Ordino acull del 9 al 21 de juliol una nova edició d'Art Camp, la trobada biennal d'artistes en què es promou el diàleg i l'intercanvi cultural entre gent dels cinc continents. Una trentena de participants faran possible la tercera edició, que es limitarà a la pintura. «Hem vist que l'escultura no funciona perquè es necessiten unes condicions d'espai diferents i el trasllat de les obres és molt més complex», explica Faust Campamà, que en tornarà a ser el comissari. Els pintors treballaran plegats al poble, en diferents llocs. Com a principal novetat d'enguany cal destacar l'apadrinament de l'escultora i pintora francesa Hedva Ser, distingida com a Artista per la Pau per la UNESCO. L'organització ha reconegut la seva contribució a la defensa de la tolerància i les trobades entre cultures mitjançant les seves creacions artístiques i la dedicació als ideals de l'organisme. Els Artistes per la Pau són personalitats que posen la seva influència, carisma i reputació al servei del missatge de la UNESCO. El músic brasiler Gilberto Gil, la cantant portuguesa Maria de Medeiros o l'arquitecta iraquiana Zaha Hadid són alguns exemples de personalitats que han rebut aquest títol. Aquest fet demostra l'interès creixent de l'activitat. «L'èxit de l'Art Camp es veu reflectit en el fet que ha servit de model per a experiències similars al Congo i Haití», explica Campamà.

La col·laboració entre administracions públiques i empresa privada fa possible aquest projecte impulsat per la CNAU (Comissió Nacional Andorrana

Obres del ceramista Joan Panisello en l'exposició del 1r Art Camp que es va fer l'any passat al Centre de Congressos d'Andorra la Vella.

per a la Unesco). I és que l'Art Camp és molt més que una trobada d'artistes; promou l'entesa entre pobles diferents amb el llenguatge artístic com a element comú. Prova d'això és el nombre de nacionalitats diferents que hi participen, entre les quals consten com a novetat Palestina, Israel, el Pakistan, Argentina, Malàisia i el Marroc.

MÀXIMA PARTICIPACIÓ. Hi ha diversos canals per participar en aquest fòrum, però el prin-

Vegeu aquest video amb els smartphones o els tablets

cipal s'estableix a través de les delegacions nacionals de la UNESCO, que proposen artistes representatius del país d'origen amb un cert currículum. Les sol·licituds s'han anat incrementant des de la primera edició, que va tenir lloc el 2008. «Aquesta és la vegada que s'ha presentat més gent; hem rebut més d'una cinquantena de candidats, a partir dels quals hem fet la tria», diu Campamà. I afegeix: «És una prova més que l'esdeveniment va agafant volada». Però el més destacat pel comissari de l'Art Camp és la qualitat dels artistes que hi participen, «cada vegada el nivell és més alt i la representació de països més gran», assegura. En aquesta edició, Andorra aporta set artistes, alguns de reconeguda trajectòria, com Francisco Sánchez, Àngel Calvente o Jordi Casamajor, que canviarà l'escultura pel pinzell, i d'altres de joves que comencen, com ara Marta Tarrés, Itziar Badenas i Jesús Campos. Entre els artistes andorrans també hi ha l'ordinenca Mònica Armengol, que

va participar en els Tallers d'Art amb una instal·lació pictòrica i que també treballa la fotografia. Cada artista haurà d'enllestir tres obres, que s'exposaran el dia de la cloenda. En paraules de la CNAU, l'objectiu principal és crear un fons d'obres originals que reflecteixin el treball

burg durant el primer trimestre del 2013 coincidint amb la presidència de torn d'Andorra al Consell d'Europa. Els treballs que van sorgir de l'edició passada, l'any 2010, es podran visitar al Centre cultural La Llacuna d'Andorra la Vella durant tot el mes de juliol. Aquestes matei-

«La convocatòria ha rebut més d'una cinquantena de sol·licituds per participar-hi»

creatiu i artístic i alhora ressalten els valors de la UNESCO i el Conveni sobre la protecció i la promoció de la diversitat de les expressions culturals. Donar a conèixer aquest fons és un altre dels objectius que es persegueix amb l'experiència plàstica. L'organització treballa actualment perquè les col·leccions resultants es puguin veure, com en edicions anteriors, a París, i s'està plantejant la possibilitat de viatjar a la ciutat d'Estras-

tes peces van viatjar el setembre passat a la seu de la UNESCO a París i el mes de març a la ciutat de Porto. L'exposició també va passar per Lisboa i Madrid durant el 2011, i aquest estiu, del 3 d'agost al 4 de setembre, es podrà veure a Tarragona. Pel que fa a l'exposició amb més de 90 obres, resultat dels 10 dies de treball intensiu dels artistes participants, es preveu que es pugui muntar a la sala de reunions del CEO.

Un programa temàtic pels cinc continents

La creació plàstica dels artistes discorre paral·lela a un programa temàtic que contribuirà a descobrir les diferents procedències i cultures que hi participen. Entre el 13 i el 18 de juliol hi haurà cinc ponències dedicades a cada continent que es faran a les 7 del vespre a la sala de reunions del CEO: Amèrica i el Carib (dia 13), Àsia i Oceania (dia 16), Àfrica (dia 17) i Europa (dia 18). Andorra centrarà una jornada amb la visita al Museu de Fedà, patrocinador d'aquesta tercera edició, que obtindrà una col·lecció amb una obra cedida per cada artista inspirades en l'energia, dins el marc de l'Any de l'energia sostenible per a tothom. Els artistes residents també coneixeran les instal·lacions de Caldea i el parc Prat del Roure a Escaldes. El progra-

vables per a tothom, programa impulsat per la UNESCO. Els tallers artístics, en què tothom podrà seguir i veure en directe com treballen els artistes, es faran als matins de 9.30 a 13 h i a les tardes de 15 a 19 h. A més de ser la residència dels artistes convidats, Ordino serà

el lloc escollit per fer una plantada d'arbres coordinada amb Medi Ambient. També aniran a conèixer la Ruta del Ferro i les escultures instal·lades al Camí, amb visita inclosa a la mina de Llorts. Hi ha altres activitats programades a la parròquia, com l'assistència a la inaugura-

ció de les Nits Obertes amb el concert de Maria Van de Wal, el dia 11 de juliol a les 10 de la nit, a la plaça Major. Finalment es recolliran en una exposició les tres pintures realitzades per cadascun dels artistes, que podrem veure el dia de la cloenda (21 de juliol). Per a aquest ma-

teix dia s'ha previst un aperitiu als Jardins de Casa Rossell amb la presència de la padrina de l'edició, Hedva Ser. A l'acte hi assistiran també les autoritats de la parròquia, que des del primer moment han donat tot el suport institucional i logístic a la iniciativa de la CNAU.

El Manifest s'afegeix a l'Any de l'energia sostenible

ma d'activitats començarà el 9 de juliol, amb l'arribada de tots els participants i el lliurament del material per poder treballar. La primera jornada començarà a Andorra la Vella (10 de juliol), amb la visita al barri antic i la inauguració de l'exposició de l'Art Camp 2010, prevista a les 12 del migdia al Centre cultural La Llacuna. El recinte acollirà també la lectura del Manifest, un gest que acompanya i motiva les jornades, que enguany estarà dedicat a les energies reno-

Foto de grup en la cloenda de l'Art Camp 2010 dalt de l'escenari a la Sala Polivalent (a dalt). Achille Zougrana de Burkina Faso (a baix, esquerra). Un pintor treballa l'aquarel·la davant de l'església de Sant Corneli i Sant Cebrià (dreta).

L'oposició opina...

Eric Bartolomé

Per tercera vegada, Ordino acull una nova edició de l'Art Camp, veritable mostra artística intercultural que reuneix artistes de diversos continents. Malgrat les complicades circumstàncies actuals, en què massa sovint són les manifestacions culturals les que acaben patint les retallades pressupostàries, Ordino torna a reivindicar-se com un espai de trobada intergeneracional en què conviuen artistes de diverses sensibilitats i perspectives. Aquest és sens dubte un motiu d'orgull per al nostre poble i la nostra parròquia: una iniciativa que, amb la col·laboració i la participació d'organismes públics i entitats privades, ha aconseguit tornar a congregar una selecció d'artistes que crearan i debatran sobre les energies sostenibles, el tema d'enguany. No podia ser un argument d'intercanvi de visions i opinions més adequat: el segle XXI serà el segle del debat al voltant de les energies en una clara presa de consciència global sobre les conseqüències irreversibles per al nostre planeta i per a les futures generacions de l'ús no racional de les energies i la recerca de noves solucions. Així doncs, la nostra enhorabona i els millors desitjos d'èxit per a aquesta tercera edició.

www.ordinoesviu.com

ordino **O** www.comuordino.ad

Festa parroquial Sant Pere 2012

Dijous 28 de juny

Plaça Prat de Call

20.30 h Costellada popular (3 €)

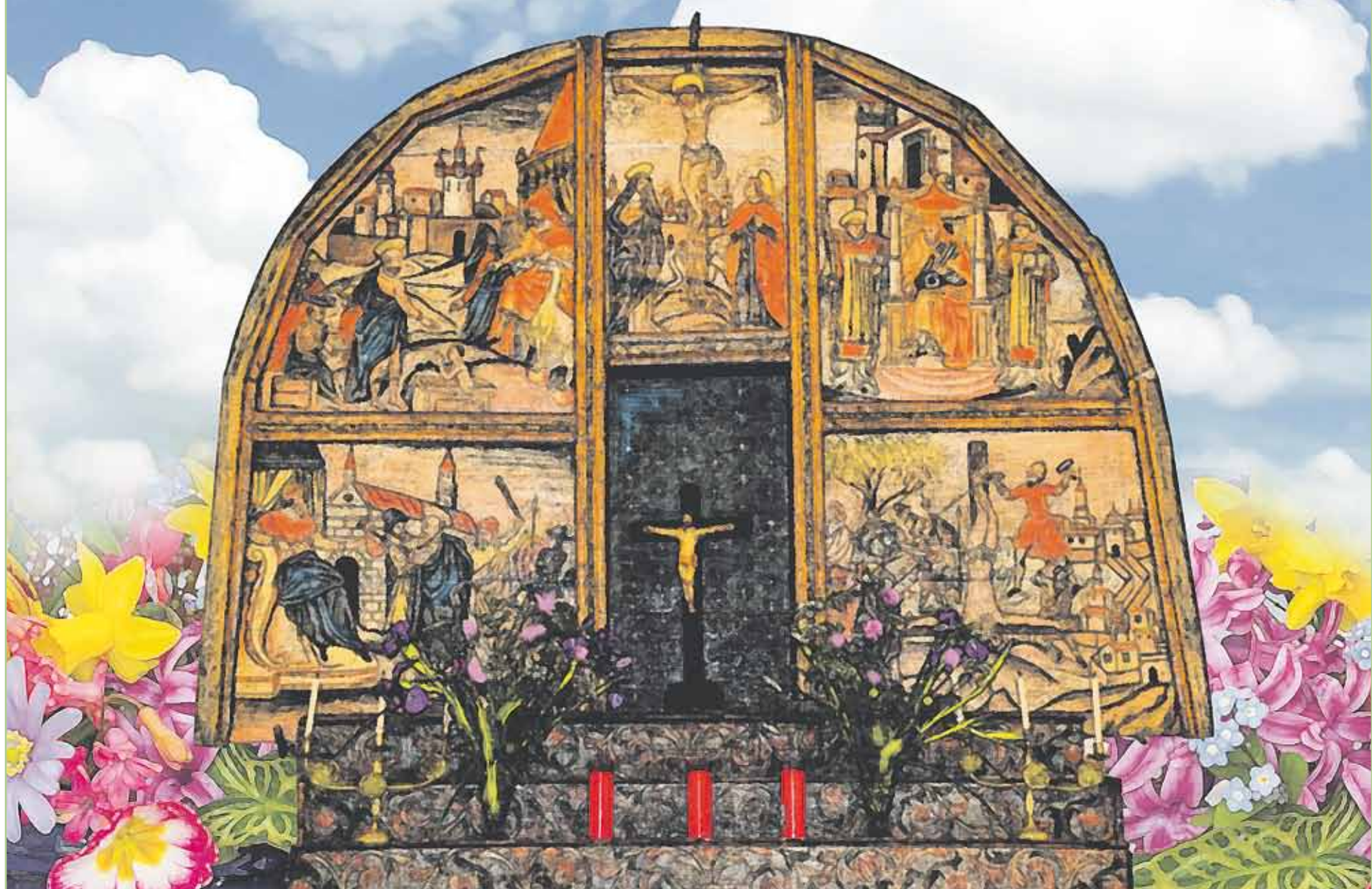
22 h Ball de nit DUO STYLETTE

Divendres 29 de juny

El Serrat

12 h Missa a la capella de Sant Pere

13 h Aperitiu a l'Hotel Bringué

Veu ciutadana

Xarxes socials

Una mirada instantània d'#ordino

Smug Horse ha estat el retrat guanyador del premi del jurat; en segon pla, les muntanyes d'Arcalís (a l'esquerra). El jurat popular ha premiat aquesta postal glaçada de Rialb quan al gener passat el fred va deixar la parròquia uns quants dies sota zero.

Riu de Rialp gelat (a dalt, esquerra) de @parmengo ha estat la imatge guanyadora per votació popular de la 2a edició del concurs #Ordino a Instagram, amb 44 votacions a Extragram i 15 vots a Facebook. L'autor és Pere Armengol, impulsor del concurs fotogràfic quan va ser conseller de Comunicació al Comú d'Ordino.

Pel que fa a la selecció del jurat, la imatge triada ha estat una de les instantànies més simpàtiques que ens han arribat. Es tracta de *Smug Horse*, un primer pla d'un cavall amb molt bona cara a Arcalís. El guanyador es @xnadal, Xavier Nadal, amant de la natura i un fan d'Appel que a les xarxes ha rebut 25 vots.

Tots dos guanyaran una nit d'allotjament a la parròquia, gràcies a la col·laboració dels hotels Mu de la Cortinada i Coma d'Ordino, a més d'un safari fotogràfic al Parc natural de la vall de Sorteny i una visita guiada a la Ruta del Ferro amb entrada a la Mina de Llorts i a la Farga Rossell. *Ordino és viu* tanca així la segona edició del

concurs de fotografia a Instagram, aplicació que té 40 milions d'usuaris. Amb aquestes convocatòries, durant gairebé un any hem intentat oferir-vos una mirada diferent de la parròquia a través d'instantànies de temàtica lliure que sens dubte han enriquit la visió del nostre entorn més immediat. Gràcies a tots els participants i seguidors.

Ordino és viu incorpora el codi QR

A les pàgines d'*Ordino és viu* trobareu a partir d'ara el codi QR, que ampliarà les informacions publicades amb enllaços a pàgines web, vídeos, galeries de fotos, documents d'àudio, etc. En aquest número hem incorporat dos vídeos, un sobre les rutes ciclistes i un altre sobre la darrera edició d'Art Camp,

que en recull alguns dels millors moments. A sobre d'aquestes línies enllaçareu amb el nostre facebook ordinoesviu.

El codi QR és un sistema per emmagatzemar informació que consta d'una matriu de punts quadrada, destinada a ser llegida per diferents aplicacions gratuïtes per a telèfons intel·ligents i permet accedir a informació en diferents formats. La sigla QR prové de l'anglès *quick response* (resposta ràpida).

El codi també es coneix com a bidimensional, codi de barres bidi o codi en 2D.

Twitter 732 tweets 159 following 355 followers

@Vallnord Més de 1.100 inscrits a l'Andorra Ultra Trail Vallnord, del 5 al 8 de juliol. Inscripcions obertes fins el 5 de juny <http://ow.ly/aZB6s>

@NieveyMas(Andorra) Ruta del Hierro en Andorra: una proposta cultural imprescindible via @promotourist <http://ow.ly/ahG03>

@ComudelaMassana Aprofita el Dia europeu dels Parcs per conèixer riquesa dels nostres espais protegits. 24 de maig, 20.15h, Biblioteca de la Massana.

@Araiaqui Avui fem el Cafè amb la cònsol menor d' @Ordinoesviu <http://pic.twitter.com/Brji4JTg>

@Ordinoesviu Els residents que busquin feina i les empreses amb ofertes de treball ja es poden adreçar al Servei de Tràmits del Comú d'Ordino.

facebook ordinoésviu 1.620 seguidors

Dia dels Museus al Centre de Natura de la Cortinada. 20 m'agrada

Imatges de la parròquia www.flickr.com/photos/pilimm. 10 m'agrada

Arcalís, un paradís per als petits. Video sobre la seguretat infantil. 9 m'agrada

Tot a punt per a la competició El Dorado. 22 m'agrada

El poble ben blanc! Nevada del 14 de febrer. 36 m'agrada

Espectacular Casamanya! El 23 de març. 60 m'agrada

Centre Esportiu d'Ordino

La pràctica del ciclisme indoor

El ciclisme indoor o espíning és una activitat esportiva dirigida per un especialista i realitzada en grup sobre bicicletes estàtiques, amb suport musical. Es tracta de pedalar per un itinerari fictici en unes condicions de dificultat, de resistència i de pedalada que van variant durant la sessió. La direcció i la motivació del professor, juntament amb l'acompanyament musical, ambienten i marquen el ritme de treball i animen els participants a superar els diferents trams o fases de la classe amb èxit.

Es combinen diferents exercicis, tècniques de pedalada i sistemes d'entrenament amb l'objectiu de millorar la condició física dels practicants.

QUINS BENEFICIS EM POT PROPORCIONAR?

- Millora de la resistència cardiovascular, que implicarà tenir la capacitat d'executar un treball amb menys esforç i durant més estona.
- Desenvolupament de la força i de la força-resistència de les cames, juntament amb la millora del to muscular en repòs, sense gaire increment de massa muscular. La musculatura del tronc, dels braços i de l'abdomen també es treballen, ja que actuen com a estabilitzadors i ajuden a mantenir la postura correcta.

Socis del Centre Esportiu d'Ordino participen a la masterclass *La Volta a Andorra*, el mes de març.

- Reducció del teixit adipós: es consumeixen de 300 a 600 kcal en 45 minuts de treball, de manera que és ideal si volem «cremar» greixos.
- Disminució del risc de patir una malaltia cardiovascular, ja que ajuda a regular la hipertensió, el colesterol, l'asma, la diabetis, etc. Es recomana l'ús

de pulsòmetre per controlar el ritme cardíac.

- Beneficis psicològics pel que fa a la relació amb els altres (compartir, divertir-se, etc.) i amb un mateix (consciència de l'esforç, repte personal, autocontrol, etc.), que faciliten el coneixement i l'acceptació d'un mateix i de les pròpies capacitats. I no hem d'oblidar la bona descàrrega d'endorfines, que ens farà sentir eufòrics després de la classe!

QUINS ASPECTES HE DE CUIDAR DURANT LA CLASSE?

- **Hidratació.** En aquest tipus de sessió es perd molta aigua per sudoració, ja que així és com el nostre cos regula la temperatura. Per això és imprescindible, per a la seguretat del ciclista indoor, beure aigua o begudes electrolítiques sovint, per poder recuperar els líquids perduts i mantenir el nivell d'esforç.

- **Respiració.** Una respiració correcta és fonamental per a un bon treball aeròbic. És important ser-ne conscients, sentir-la i controlar-la.

- **Comunicació - Seguretat.** És important seguir les indicacions del professorat i atendre les seves observacions. Cal fer-li saber en tot moment com ens trobem i si la intensitat de l'activitat s'adequa a les nostres possibilitats, i ell ens podrà indicar allò que podem fer per aconseguir-ho.

- **Diversió.** Com tota activitat en una classe dirigida, ha d'aportar un bon grau de diversió que en faciliti la continuïtat per poder assolir els objectius de condició física que cadascú es proposa; d'aquesta manera gaudirem plenament de l'exercici i de la relació amb els altres.

Anima't i prova-ho!

✦ JOEL CABRÉ

Cap de secció d'activitats del CEO

Espíning al Centre Esportiu d'Ordino

L'espíning és una de les activitats dirigides que té més seguidors al Centre Esportiu d'Ordino. S'hi imparteixen classes tres cops per setmana: dilluns, dimarts i dijous, de les 18.30 a les 20.30 h. La nova sala per practicar aquesta disciplina té una capacitat per a quinze persones.

Promocions

CEO 2012

Treballes a Ordino?

Sou família nombrosa?

Fruïdors

Tindràs el descompte a la matrícula com si visquessis aquí.

Família nombrosa

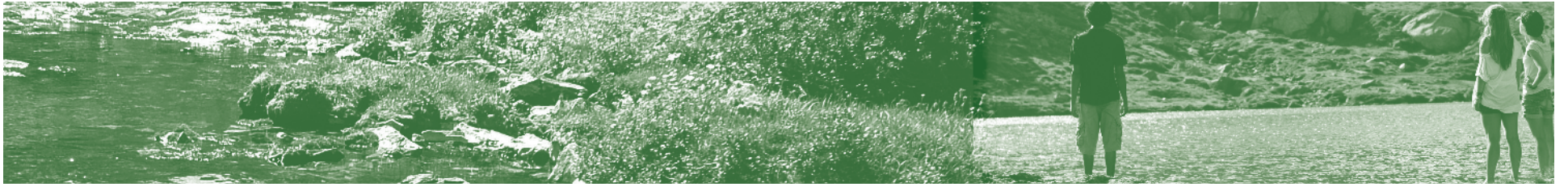
Obtindreu la quota gratuïta durant tot l'any, a partir del tercer fill o més d'edats entre 6 i 17 anys (de 0 a 5 anys gratuït)

www.ceo.ad
+376 878110

Medi ambient

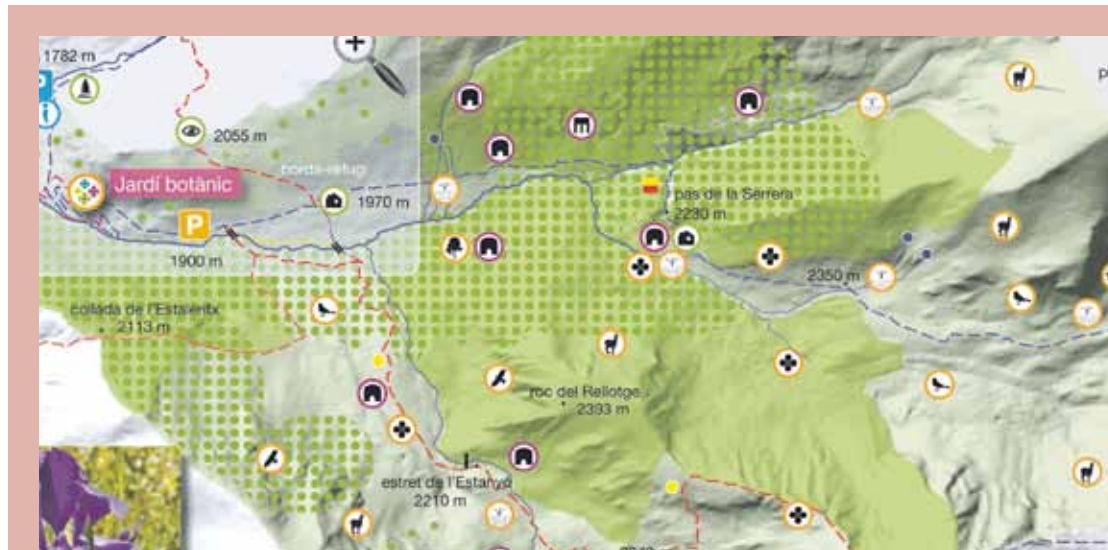

El Parc natural de la vall de Sorteny

PATRIMONI CULTURAL. El 16 de setembre de 1896, a la 1.35 de la matinada, una expedició formada per Hippolyte Marcaillou d'Aymeric i Henri Guillot, tots dos botànics i pirineistes, acompanyats per Baptiste Olive, el guia de muntanya de Saint-Jean-du-Falga Pierre Salvaing i el mulater Barthélémy Lassalle, anomenat L'Aurelle, surt de Saint-Martin-des-Cabanes (Arieja) amb l'objectiu de fer el primer ascens oficial al pic de la Serrera (2.913 m), seguint la vall de l'Aston i de la Coume de Seignac. Després d'una llarga caminada amb força herboritzacions, combinant així la passió per la botànica i pels Pirineus (des de 2.850 m d'altitud fins al cim pleguen més de 50 espècies), l'equip arriba al cim, de vistes panoràmiques impressionants, a les 16.05 h, i descobreixen la vall de Sorteny, des de la portella de la Cebollera fins al pla de Sorteny, amb la seva borda. El 3 de juny de 1878, Maurice Gourdon, gran personatge del pirineisme, i Roger de Monts, acompanyats per Barthélemy Courrège, el gran guia de Luchon, aconseguiren l'ascens al pic de l'Estanyó (2.915 m).

Així, a finals del segle XIX, els pirineistes francesos s'interessen pels dos pics emblemàtics de la vall de Sorteny, i també per altres pics d'Andorra: el pic de Casamanya (l'any 1877), el pic de Comapedrosa o el pic dels Pessons pujant per la vall del Madriu, ascens que van fer l'any 1894 els botànics Alexandre i Hippolyte Marcaillou, que l'any 1899 publicaren un primer estudi de la flora d'Andorra amb 280 espècies.¹

Aquest botànics no van ser els primers a caminar pels cims i les carenes de la vall de Sorteny, ja que ens podem imaginar que els primers pastors que ocuparen aquest espai amb els seus ramats ho van fer fa milers d'anys (probablement més de 3.000), i que passaven sovint d'una vall a l'altra i arribaven a aquestes altituds contemplat el paisatge o intercanviant mis-

Un mapa per descobrir i interpretar la biodiversitat del Parc

El Parc natural de la vall de Sorteny estrena una guia desplegable, en format mapa, per als visitants que no vulguin contractar el servei de guia. Editada en quatre idiomes, català-anglès i castellà-francès, es pot trobar a l'Oficina de Turisme i també

estarà disponible a la caseta d'informació del mateix parc. Es tracta d'una eina pràctica que posa una atenció especial en la zona del jardí botànic, dividit en una vintena de parcel·les que recullen la flora pirinenca segons els ambients i els usos tradicionals.

satges amb altres pastors mitjançant fogueres, tal com ho explica Bonaventura Adellach en els seus llibres.² Uns inventaris arqueològics del patrimoni agropastoral de la vall indiquen prop de vuit focus principals com a centres d'activitat ramadera, repartits entre els cinc circs glacials que formen el Parc. Els orris, les pletes, les parets de pedra seca, a vegades poc visibles en els paisatges pradencs, són testimonis d'aquella ocupació mil·lenària,

l'herència de la qual és un mosaic d'hàbitats que segueixen diferents dinàmiques segons la pressió dels ramats (vacades i eugassades). Aquesta dinàmica canvià al llarg dels segles amb la pressió pastoral o forestal d'acord amb l'economia del moment (o amb els conflictes polítics). És el cas de les tales als boscos subalpins, per ampliar les pastures en temps remots, per produir el carbó que alimentaria les fargues (segles XVII a XIX) o per

explotar la fusta per a la construcció fins al segle XX. Des del segle XVII fins al segle XIX, l'explotació del ferro de les mines de Ransol (en els filons també hi havia coure) va generar molta activitat a la vall, que estava molt animada: hi treballaven minaires, mulaters, carboners, ramaders i pastors, fins a la zona de Puntal, on es va muntar la primera farga l'any 1619 (el mateix any també se'n va obrir una a la zona del Vilarró). Cal saber que el primer in-

tent de galeria per explotar el ferro es va fer a Sorteny, al peu de la collada dels Meners. Al costat del camí encara hi trobem les restes de la cabana dels minaires.

PATRIMONI NATURAL. Més de 80 hàbitats, majoritàriament d'interès europeu, alberguen unes 750 espècies florístiques, un centenar d'espècies vertebrades i prop d'un centenar de papallones diürnes, sense comptar amb centenars més d'insectes i aranyes, mostra de la gran diversitat biològica d'un espai natural de superfície reduïda (1.080 ha), que el situa des d'un punt de vista patrimonial com una de les valls més riques dels Pirineus.

L'abandó de l'explotació forestal per manca de rendiment econòmic afavoreix el creixement de boscos madurs que alberguen espècies tan interessants com el gall de bosc (*Tetrao urogallus*). Els naturalistes, visitants privilegiats del Parc, s'ho passaran d'allò més bé observant la gran diversitat d'ocells, entre els quals el pica-soques blau (*Sitta europea*), que baixa cap per avall el tronc dels arbres on s'amaga; la piula dels arbres (*Anthus trivialis*), amb el seu cant melodiós; el xoriguer (*Falco tinnunculus*) o l'àliga marcenca (*Circaetus gallicus*) i el seu vol estacionari; el picot verd (*Picus viridis*), que emet un crit d'alarma característic, o les diferents espècies de mallerengues (*Pa-*

L'Alain Valls dona explicacions davant el mapa de Sorteny (a l'esquerra). Sergi Riba guia un grup en una ruta pel Parc natural (dreta).

rus sp). Els visitants veuran el vol caòtic de la papallona apollo (*Parnassius apollo*) i podran observar les nombroses zones humides del parc, que formen part de la llista de zones humides d'interès internacional de Ramsar, amb espècies particulars com l'herba de la gota (*Drosera rotundifolia*), les esplèndides orquídiades, l'elegant eswèrtia (*Swertia perennis*), l'escassa salenca lapònica (*Salix lapponum*) i, entre els animals, el tritó pirinenc (*Calotriton asper*). A partir del mes d'agost, a primeres hores del matí o cap al final de tarda, podran observar isards (*Rupicapra pyrenaica*) formant cabrades de fins a més de quaranta individus, i a les tarteres exposades al sol sorprendran una espècie microendèmica dels Pirineus, la serenalla pallaresa (*Iberolacerta aurelioi*). Finalment, els especialistes gaudiran dels milers de formes i colors del microcosmos de l'herba i, en d'altres llocs on sembla improbable, com les tarteres, els sorprendran els insectes i les aranyes.

APROFITAMENTS. A finals d'estiu, seguint el so de les esquelles, trobem uns protagonistes de la muntanya des de fa mil·lennis: el bestiar gros (vaques i eugues) i, de vegades, el bestiar menut (ovelles), que apareixen passant la frontera o els límits administratius, poc significatius per a ells. La ramaderia manté uns equilibris agropastorals establerts al llarg del temps, controlant la dinàmica de la vegetació i mantenint una bona qualitat de les pastures. El bestiar segueix unes rutines definides a la Taba, document que fixa, des de finals del segle XIX, els aprofitaments ramaders i en particular la circulació per les diferents pastures com els cortons, entre altres el de Sorteny, o els emprius. El dimecres abans de Carnaval té lloc el Consell dels Arrendaments, en el qual tradicionalment s'arrendaven els cortons. Però això ja ha passat la història i ja no

s'arrenden, ara es gestiona el bestiar agrupant els animals de la majoria dels propietaris i això beneficia les muntanyes de la parròquia; el ramader esdevé el «jardiner de la muntanya». La vall de Sorteny subministra

1. *Saxifraga media*. 2. *Parnassius apollo* sobre *Iris latifolia*. 3. *Xatardia scabra*. 4. *Campanula glomerata*. 5. *Arnica montana*. 6. *Rubus alpinus*.
Fotos: Sergi Riba Mazas

pastures a final de temporada, ja que la seva orientació i configuració dona millors condicions climàtiques i de productivitat. Les vaques es poden quedar a la vall fins a les primeres nevades, cosa que facilita la gestió dels ramaders. Les anolles i els cavalls s'agrupen a Coma Obaga i passen a la conca de l'Estanyó. Els visitants han de tenir cura de tancar els portells per tal que no es barregin amb la resta de bestiar boví. Els pescadors amb mosca poden gaudir al riu de Sorteny i a l'estany de l'Estanyó d'unes zones regulades per a la pesca sense mort o, segons quin dia de la setmana, per a captures (informació a l'Oficina de Turisme). El parc natural és un vedat de caça gestionat pel Govern d'Andorra (Departament de Patrimoni Natural). Des de fa segles i encara avui, seguint una tendència a l'acostament a la natura o a la me-

dicina natural, es cullen plantes medicinals o comestibles, activitat permesa al Parc per a consum propi, en particular el coscoll (*Molopospermum peloponnesiacum*) i l'enciam de font (*Saxifraga aquatica*), amb

els quals es fan amanides, o el comí (*Carum carvi*). El topònim Sorteny, que voldria dir segons Manuel Anglada³ 'la plana de les bruixes', és prou evocador del valor botànic i de l'ús ancestral de les plantes medicinals de la vall.

ACTIVITATS. Aquest espai natural és aprofitat de manera més lúdica per les famílies o els grups d'amics o de turistes per passejar-hi tot l'any. Cada cop creix més l'afició per les activitats esportives d'alta muntanya (travesses a peu o amb esquís), en particular a l'hivern, quan les sortides amb raquetes permeten descobrir un altre espai natural, ja que tot el relleu es transforma i se suavitzava creant unes condicions particulars de silenci que ens aporten una bona relaxació. Es poden seguir els rastres a la neu de guineus, fagines, martes, porcs senglars, cabirols, llebres, esquiroles i

d'alguns ocells. Sempre caldrà, però, tenir en compte el nivell del risc d'allaus, ja que tot i que podem evitar la majoria de les canals d'on es desprenen, haurem de ser prudents i sortir d'hora al matí, quan les condi-

cions són de més baix risc. La borda-refugi del pla de Sorteny és un bon lloc de convivència per compartir experiències i planificar més activitats. Ben aviat es convertirà en un refugi guardat situat sobre la ruta del GRP (GR País). Els escolars, després d'una visita al Centre de Natura de la Cortinada, on descobreixen la complexitat i la formació del paisatge, podran concretar i completar al Parc l'aprenentatge de les ciències naturals i ambientals. Els senders interpretatius, en els quals els guies intèrprets ens conviden a viure una experiència singular, són alternatives a la pista d'accés al Parc, on la circulació dels vehicles està regulada (pista tancada de les 10 del matí a les 7 de la tarda de juny a setembre). Seguint la pista trobem un jardí botànic accessible a tothom, que permet observar la flora alpina repartida per temàtiques

i ambients diferents, i acostar-se a les papallones atretes per centenars de flors, sobretot durant els mesos de juny i juliol. Hi trobarem algunes espècies emblemàtiques i rares com l'orella d'ós (*Ramonda myconi*), els marcòlics grocs (*Lilium pyrenaicum*) i vermells (*Lilium martagon*), l'*Astragalus penduliflorus* o el julivert d'isard (*Xatardia scabra*). Les plantes medicinals completen les prop de tres-cents espècies del jardí.

Cal informar-se a la caseta situada a l'aparcament de la canya de la Rabassa, que és l'entrada principal al Parc, de totes les activitats que s'hi fan, en particular de les rutes d'interès amb vistes panoràmiques immillorables, que el guia del Parc ens pot fer descobrir interpretant els diferents paisatges, les flors, els rastres i moltes més sorpreses.

Entre altres indrets, podrem fer una volta pel planell del Quer, que ens permetrà descobrir, a més d'una gran part dels circs glacials del parc, la vall de Rialb, ruta dels traginers fins al port de Siguer, ruta del comerç i del contraban i frontera salvadora en períodes de conflictes. En aquesta ruta-bucle ressalta l'oposició de vessant amb diferents tipus de vegetació. Una altra ruta seria l'accés a l'estany de l'Estanyó, que permet als més valents completar l'ascens fins al pic de l'Estanyó (2.915 m), el pic més alt del Parc. Finalment, els més muntanyencs o esportistes podran seguir la ruta més llarga del Parc, descobrir les antigues mines de ferro i pujar al pic de la Serrera (2.913 m) seguint els passos dels pirineistes i dels pastors de la prehistòria.

La vall de Sorteny és un veritable paradís per al naturalista o l'aficionat a la muntanya, un espai natural protegit obert a tothom.

✦ SERGI RIBA

Cap de Medi Ambient i Agricultura

¹Segons fonts de la revista *Pyrénées*, núm. 182, Trimestral 2, 1995 - 65 E, article de Jean Ritter i Les botanistes de la Flore Pyrénéenne «Les feuilles du pin à crochets», núm. 9, hivern 2009-2010, p. 178-180.

²*El pic d'Arcalís, la muntanya solar*, B. Adellach Baró i J. Riba Sabaté, 2004; *La muntanya solar: el Calendari Català Primitiu - Els Camins d'Annibal*, B. Adellach Baró i J. Riba Sabaté, 2007.

³*Arrels d'Andorra*, M. Anglada Ferran, 1993.

Activitats

Sant Martí de la Cortinada, al circuit del Festival de Música Antiga dels Pirineus

Ordino també acollirà un curs de l'LMFL a l'agost

Ordino entra en el mapa del Festival de Música Antiga dels Pirineus en la seva segona edició amb la incorporació de l'església de Sant Martí de la Cortinada als escenaris ja existents. El cicle ha ampliat el pressupost i l'extensió territorial, ja que dels catorze municipis que hi participen, nou s'hi han afegit en aquesta edició. La Grande Cha-

L'església de Sant Martí de la Cortinada, joia romànica que conserva pintures murals, aquí amb decoració floral a l'exterior.

Llenguatge i Música per la Vida valora la tradició musical

pelle, formació que recupera el gran repertori vocal hispànic, actuarà a la joia romànica de la Cortinada el 2 d'agost. El repertori de música sacra se centrarà en la figura del compositor basc del segle XVII Juan García de Salazar i interpretaran motets, himnes, salms i antífones. Creadors del segell propi Lauda Música, guardonat amb l'Orphée

d'Or (2007 i 2009), La Grande Chapelle actuarà també el 3 d'agost a la Pobla de Segur i el 4 d'agost a la Seu.

La música continuarà sent protagonista aquest estiu amb el Curs d'idiomes i música organitzat per l'entitat Llenguatge i Música per la Vida (LMFL). Creada el 1997 al Regne Unit com a societat sense ànim de lucre, es

dedica a la pedagogia musical i a l'ensenyament de llengües en diferents països del món. El projecte que uneix llengua i música serà a Ordino del 18 al 28 d'agost, i durant aquests dies es combinaran les classes amb un programa de concerts per part dels professors. Un dels motius que ha portat a Ordino el curs d'estiu, que compta amb

el suport del Comú, ha estat la tradició musical de la parròquia, viva des que Antoni Florit i Coll, mestre de l'Escola espanyola, es va instal·lar a la parròquia l'any 1960. Ordino va ser pionera en l'ensenyança musical infantil amb la labor pedagògica de Florit i de la també mestra Lourdes Pons Bernadó. En aquella dècada es va crear una

petita orquestra que integrava trompeta, saxo, clarinets, flautes, bateria, acordió i piano. La formació va ser l'antecedent del que avui coneixem com a Grup Artístic d'Ordino, que des del 2001 dirigeix Josep Puig. La formació instrumental, juntament amb la Coral Casamanya, mantenen les festes i tradicions de la parròquia.

Els padrins descobreixen la Gica a Arcalís

Els padrins de la Casa Pairal han conegut de primera mà un dels últims atractius turístics que s'han creat a Ordino, la Gica. Aquest vehicle eruga permet accedir a llocs increïbles en plena natura, tant a l'estiu com a l'hivern, i ha estat presentat com un dels productes turístics més innovadors del Principat. L'objectiu dels seus promotors és que qualsevol persona de qualsevol edat pugui assaborir la natura en estat pur d'una manera còmoda i segura. El vehicle BV206 és amfibi i està preparat per accedir a qualsevol tipus de terreny i en totes les condicions meteorològiques. El client té l'opció de fer un passeig de dia,

El grup de la Casa Pairal i uns turistes a l'entrada del túnel del Port de Rat.

un recorregut nocturn o l'itinerari entre el sol i la lluna. Aquesta última va ser l'opció que van escollir els padrins de la Casa Pairal, que van fer l'excursió al capvespre amb la consellera de Benestar Social, Lucía Muñoz. En aquesta original sortida els van acompanyar també els promotors del giny, Miquel Pujal i Ramon Sucarrat. La Gica també transporta passatgers fins al restaurant Cheese Art, situat a 2.200 m d'altitud, a la Coma del Forat, a Arcalís, i ofereix la possibilitat de fer una passejada prèvia amb una copa de vi bullit, tast que no es van perdre els padrins que van participar en l'experiència.

Equipaments socials

El SAD recupera els tallers de memòria i engega un tercer cicle de xerrades

El Servei d'Atenció Domiciliària ha recuperat els tallers de memòria els dimarts a la tarda a la Casa Pairal. Es tracta de dedicar una hora a la realització d'exercicis a partir de fitxes didàctiques amb la supervisió de les responsables de la Casa Pairal i del SAD. La proposta es basa en la prevenció com la millor lluita contra la pèrdua de memòria en edats avançades. L'èxit de convocatòria ha fet possible donar continuïtat a aquests tallers per tercer any consecutiu.

Seguint la mateixa filosofia, i amb el lema «La prevenció és salut», el SAD va donar a conèixer al mes d'abril el contingut del tercer cicle de xerrades adreçat a la gent gran. La Creu Roja Andorrana i el Centre Andorra Sostenible són els principals col·laboradors d'aquestes sessions que es fan a la Casa Pairal a les 6 de la tarda. Com a novetat d'enguany destaca la participació de l'òptic Eduard Vidal, que el 18 de setembre oferirà una xerrada sobre la pèrdua de visió amb el títol «Què és la baixa visió? Com podem conservar la nostra visió en òptimes condicions».

La Creu Roja Andorrana va inaugurar el cicle amb una xerrada sobre la prevenció de riscos

Un grup de mares i pares amb la tutora Bibiana Sans intercanvien opinions en una sessió de l'Escola.

domèstics, a càrrec d'Anna Àries. Mantenir la independència i l'autonomia de les persones és un dels objectius del Servei d'Atenció Domiciliària, que a través de les conferències amb gent formada es preocupa d'ampliar els coneixements dels padrins per tal de millorar la seva qualitat de vida. Des d'un vessant més pràctic, Quim Fenoll, de la Creu Roja Andorra-

na, impartirà un curs de primers auxilis centrat en l'àmbit domèstic, que tindrà lloc el 23 d'octubre.

La importància de respectar el medi ambient és un altre dels temes que s'ha tractat al llarg d'aquests tres anys. En aquest cas s'ha fet amb la conferència «Som paisatge». El suggerent títol va servir per plantejar als padrins una reflexió al voltant dels

canvis que ha experimentat el nostre entorn més immediat. L'educadora ambiental Renata Gonçalves va ser convidada el 15 de maig per divulgar la importància de preservar el paisatge.

ESCOLA DE MARES I PARES. Paral·lelament, i també des de la conselleria de Benestar Social, continua l'Escola de mares

i pares de les Valls del Nord que es programa conjuntament amb el Comú de la Massana. Des del mes de febrer s'han proposat vuit sessions, l'última el 19 de juny, que es fan a les cases pairals d'Ordino i la Massana, alternativament. L'Escola vol ser una eina més per als pares i tutors en l'educació dels fills. Enguany el curs s'ha estructurat en dos blocs, un mòdul titulat «Millorant com a pares i mares», destinat a pares de fills amb edats compreses entre 0 i 18 anys, i un seguit de tallers que porten per títol «Explorar i reflexionar sobre com impulsar els resultats escolars dels nostres fills», adreçat a pares i tutors d'infants entre 7 i 16 anys. Tots dos es basen en la comunicació i l'aprenentatge com dos dels aspectes més importants per a l'evolució personal dels fills. El procés individual d'aprenentatge estudiat per la pedagoga francesa Antoine de la Garandrie centra els tallers del segon bloc. Tanmateix, la posada en comú i l'intercanvi d'experiències personals dels participants és la part més important de l'Escola de mares i pares de les Valls del Nord, que vol aportar coneixements pràctics als interessats.

Arbres, papallones, falgueres i paisatge per celebrar la Jornada de la biodiversitat

El CENMA i els parcs naturals del Comapedrosa i de Sorteny organitzen l'acte

El Dia internacional de la biodiversitat, el 19 de maig, es va viure intensament a les Valls del Nord, on se situen els dos parcs naturals que existeixen al Principat, el de les Valls del Comapedrosa i el de Sorteny. Conjuntament amb el CENMA (Centre d'Estudis de la Neu i de la Muntanya d'Andorra) es van organitzar diversos tallers oberts a tothom. El primer, a càrrec de Jordi Dalmau, va ser un taller sobre la vegetació llenyosa al pla de l'Estany, amb l'objectiu d'identificar arbres i arbusts i fer un inventari forestal per entendre

la composició i l'estructura del bosc. La segona proposta va ser la descoberta de les papallones diürnes i els seus hàbitats, un taller que va anar a càrrec dels tècnics del Parc natural de la vall de Sorteny. Un passeig per la Ruta del Ferro va servir per reconèixer les plantes criptògames: falgueres, moltes i algues, guiats per Clara Pladevall. L'últim taller, impartit per Ramon Copons, ens va acostar al pasat glacial de la vall del Valira Nord, en una interpretació geològica del paisatge per Ordino i la Massana.

Imatge de l'exposició permanent al Centre de Natura de la Cortinada, que va acollir la Jornada.

Entrevista

Lucia Muñoz: «Tenim instal·lada la cultura de la queixa i l'hem d'invertir per la de la solidaritat»

La consellera de Benestar Social, Lucia Muñoz, s'aixopluga sota el comunidor en plena nevada el mes de març.

Fa 21 anys que treballa a l'Hospital Nostra Senyora de Meritxell al Servei de Radiologia. Actualment estudia Educació Social. Creu en la formació continuada per evolucionar com a professional i com a persona. Sense cap vinculació anterior al món de la política, en salut i temes socials aposta per la prevenció i l'educació global.

- Estrena una conselleria independent per primera vegada d'Educació, Cultura i Joventut...

Efectivament, un dels objectius principals de l'administració per a aquest mandat és millorar la qualitat de vida dels nostres conciutadans. La societat actual demana una atenció continuada, més i millors prestacions socials que puguin cobrir les necessitats dels col·lectius més fràgils i dependents del nostre entorn. El motiu d'una conselleria única és garantir el màxim desenvolupament de les prestacions socials. Recordem que la salut és un dels béns més importants que posseeix l'ésser humà, que li permet crear i desenvolupar-se, complir el rol que li correspon en la societat i viure en plenitud qualsevol etapa de la vida. Per això ens preocupa i volem donar la màxi-

ma prioritat als serveis sociosanitaris de la parròquia.

- Això sona tot molt maco però sense pressupost.

Ja sabem que no hi ha diners, però amb imaginació, il·lusió i ganes de treballar es poden fer moltes coses. Allò petit sempre és assolible i com a poble que som, nosaltres hem d'ocupar-nos de fer poble. Els projectes

«Allò petit sempre és més assolible i com a poble que som, hem d'ocupar-nos de fer poble»

grans s'han de deixar per a les administracions més grans. Aquí tots ens coneixem i això és jugar amb avantatge.

- Sens dubte el projecte estrella serà l'ampliació del Centre d'Atenció Primària.

Teníem una mancança important quant a infraestructures, tot i que l'atenció al centre de salut actual és més que correcta. El SAAS haurà de ser el responsable de com s'organitzarà el centre, però entre tots intentarem millorar l'atenció

sanitària dels ciutadans. Les accions que es portaran a terme aniran encaminades a la promoció relacionada a tenir cura del pacient, a través de la qualitat i d'una assistència sanitària segura. L'ampliació del Centre d'Atenció Primària dota la parròquia d'una infraestructura accessible d'acord amb les necessitats assistencials actuals. Disposarem d'una sala per ge-

nerar i difondre informació i coneixements sobre salut a partir de l'intercanvi de millors pràctiques. Estic parlant d'educació de la salut, en col·laboració directa amb altres àrees com ara Medi Ambient, perquè tots en formem part i perquè si volem cuidar-nos nosaltres és imprescindible cuidar el nostre entorn. Creiem en un treball transversal entre les conselleries, ja que salut i qualitat de vida integra totes les àrees, i també volem reforçar la relació amb el Ministeri de Salut.

- Quines són les prioritats a la parròquia en l'àmbit del benestar social?

Per mi és prioritari l'objectiu preventiu. Promoure la salut dels ciutadans i motivar la població perquè adquireixi hàbits de vida saludables i coneixements sobre un millor estat de salut. Un altre aspecte que voldria destacar és la participació comunitària en la resolució dels seus propis problemes. Pot sonar una mica radical, però si la gent no s'interrelaciona mitjançant el diàleg no pot tenir noves idees que aportin solucions creatives. Hem d'incloure tots els actors socials i oferir l'accés a la informació i als recursos socials. Promoure el diàleg intergeneracional és una altra de les prioritats de la conselleria, facilitar que la memòria històrica de la gent gran es traspassi a les noves generacions. Es vol portar a terme en els àmbits social i cultural; és una política que ja funciona i està consolidada amb l'exemple dels horts socials. Busquem la cohesió social i això només és possible quan tothom hi participa. És la democratització de la cultura: no són productes creats, sinó que tu fas la pròpia cultura. Significa donar valor a allò intangi-

ble que sorgeix del diàleg i de l'intercanvi, i es tracta de crear espais propicis per a aquest intercanvi. S'han de buscar motivacions fàcils de portar a terme, accessibles a tothom. La gent té ganes de participar, però no sap com fer-ho. És una necessitat latent, les barreres sempre les posem nosaltres mateixos. Hem d'aprendre tots a participar.

- Hi ha hagut un increment de les prestacions socials?

Em consta que s'han tramitat més demandes d'ajut per a l'Escola bressol. Però crec que hi ha un fort desconeixement sobre els ajuts socials i és bàsic que la ciutadania tingui la infor-

«Busquem la cohesió social i que tothom hi participi»

mació necessària, sigui conscient que existeixen aquests ajuts i pugui accedir-hi. La difusió és el primer pas, després hem d'aconseguir la participació de tothom, que com a conseqüència natural té el voluntariat. Ens cal un esperit solidari. Alguns per vergonya i la majoria per desconeixement no parlen de la seva situació. Tenim instaurada la cultura de la queixa i l'hem d'invertir per la cultura de la solidaritat amb aquells que tenim a prop.

- Però això pot comportar una societat que visqui dels subsidis de l'administració.

Les subvencions s'atorguen seguint uns criteris, i l'objectiu és donar la màxima igualtat d'oportunitats. Responem a un principi d'equitat donant més al que té menys. Per aconseguir-ho hem d'informar la gent, difondre, captar i demanar la participació activa de les persones de totes les edats. Tot depèn d'això. La participació és bàsica per resoldre els propis problemes. Hem de conviure amb la comunitat i hauríem de canviar aquest aïllament per tornar a formar part de la societat activament. Oi que els nens juguen junts i es socialitzen

sense condicions? Doncs els adults hem d'aprendre a fer els mateixos processos de socialització. Només així donarem solució a molts dels problemes que patim.

- Preocupa la continuïtat de serveis subvencionats pel Comú com ara l'Escola bressol o la ludoescola.

No valorem prou allò que ofereix la parròquia, i concretament aquests dos serveis reben un finançament públic important. La tendència seria reajustar els preus als serveis que estem oferim, que no es cobreixen en cap cas. Aquesta seria l'única manera de donar resposta a les necessitats socials actuals, i ajudar fins al 100% en cas necessari. Evidentment no es tracta de tenir beneficis, però assegurar la continuïtat de tots els serveis públics requereix un replantejament del finançament.

- Tornant a la salut, tenim un estil de vida saludable, a Ordino?

Sempre es pot millorar, tots els hàbits són millorables. Tenim un entorn ideal per sortir i caminar a la muntanya; fer-ho hauria de ser un deure per tothom. A la parròquia vivim envoltats de natura, podem anar al Parc na-

Lucia Muñoz (a la dreta) acompanyada de Begoña Villaño (a l'esquerra) en la presentació del nou cicle de xerrades del SAD.

gral: física, mental i envers el medi ambient. S'ha de promoure permanentment, la vida és per viure-la. I aprofitar-la. Volem promocionar una òptima qualitat de vida mitjançant un estil de vida actiu i saludable.

- Com funciona el Servei d'Atenció Domiciliària a la parròquia?

L'objectiu d'aquest servei és donar a las persones la màxima autonomia. El SAD és fonamental per mantenir la qualitat de vida de la gent gran en el seu entorn. Aquest servei també s'adreça a qualsevol persona que el necessiti. Pel que fa als padrins, n'hi ha que consideren normal quedar-se sols a casa si no tenen família o si simplement no els poden atendre. La

soledat els sumeix en un estat regressiu de tristesa, pateixen, i amb aquest servei podrien tenir unes hores al dia d'atenció personalitzada i de companyia. És imprescindible que se sàpiga per què serveix i com funciona. Tenim infraestructures i professionals, però la resposta no s'ajusta a la realitat. El SAD és un servei de suport a les persones amb manca d'autonomia per dur a terme les activitats quotidianes. Els objectius són desenvolupar tasques d'assistència, de prevenció i d'educació que habilitin per a la vida autònoma i mantenir la persona al seu domicili, millorant-ne la qualitat de vida. Inclou l'atenció a les necessitats de la llar: neteja, fer el llit o cuinar, seguint si cal les dietes establertes, i la cura personal: higiene, vestir-se i desvertir-se, etc.

- Quina valoració en fa?

Molt positiva, feia molta falta i la prova és que en tres anys hem passat de dos a vuit usuaris fixos. Quant a serveis puntuals hem atès setze persones. Però estadísticament falla alguna cosa, som una població de més de 4.000 habitants, hauríem de tenir més usuaris.

- Amb diners invertiria en...?

Una parròquia amb menys barres arquitectòniques. No podem aplanar les muntanyes, hem de ser realistes, però donar la màxima accessibilitat a la gent amb minusvalideses seria una prioritat. Per descomptat, el

nou centre de salut estarà pensat amb un disseny accessible i qualsevol nova construcció hauria de preveure aquesta necessitat.

- Més idees?

De moment m'he preocupat d'assabentar-me del funcionament dels serveis i els equipa-

mental. La societat anirà per aquí, però s'ha de recuperar la cultura de l'esforç. El patrimoni que deixarem als nostres fills és la societat en què viuran, que és la que estem construint en aquests moments. Vivim en un dels llocs més privilegiats i macos que hi ha, un espai idoni per a l'intercanvi.

- Amb quines mesures es propiciarà aquest intercanvi?

Amb la promoció de projectes que facilitin que la memòria històrica de la gent gran i les expectatives de futur conviuguin en el nostre present a la parròquia. Per aconseguir-ho potenciarem la participació, la relació i la formació permanent de la gent gran, els infants i els joves en el medi social i cultural. El més difícil ja ho tenim fet, la gent gran es coneix, però ens falta acostar-nos i establir processos de socialització.

- El projecte dels horts socials és un exemple d'intercanvi.

Aquest projecte social, que surt com a resposta a les necessitats sentides de la gent gran, ha de continuar creixent per contribuir a l'envelliment actiu i a la cohesió social, la solidaritat i el diàleg dels hortolans. En el seu vessant de projecte educatiu obre les portes a la joventut cap al camí del progrés sostenible i promou l'intercanvi intergeneracional. Les administracions públiques tenen la responsabilitat de respondre a aquest repte.

«El SAD ha passat de dos a vuit usuaris fixos»

natural de la vall de Sorteny, tenim el Centre d'Interpretació de la Natura, camins i itineraris. Ens hem d'educar en la salut inte-

PERFIL

Lloc de naixement
Tudela (Navarra)

Data de naixement
6 de maig de 1970

Professió
Tècnic en radiodiagnòstic

Indret favorit
Parc natural de la vall de Sorteny

Viure Ordino

Ordino acull el Campus universitari de la llengua catalana del 22 al 29 de juliol

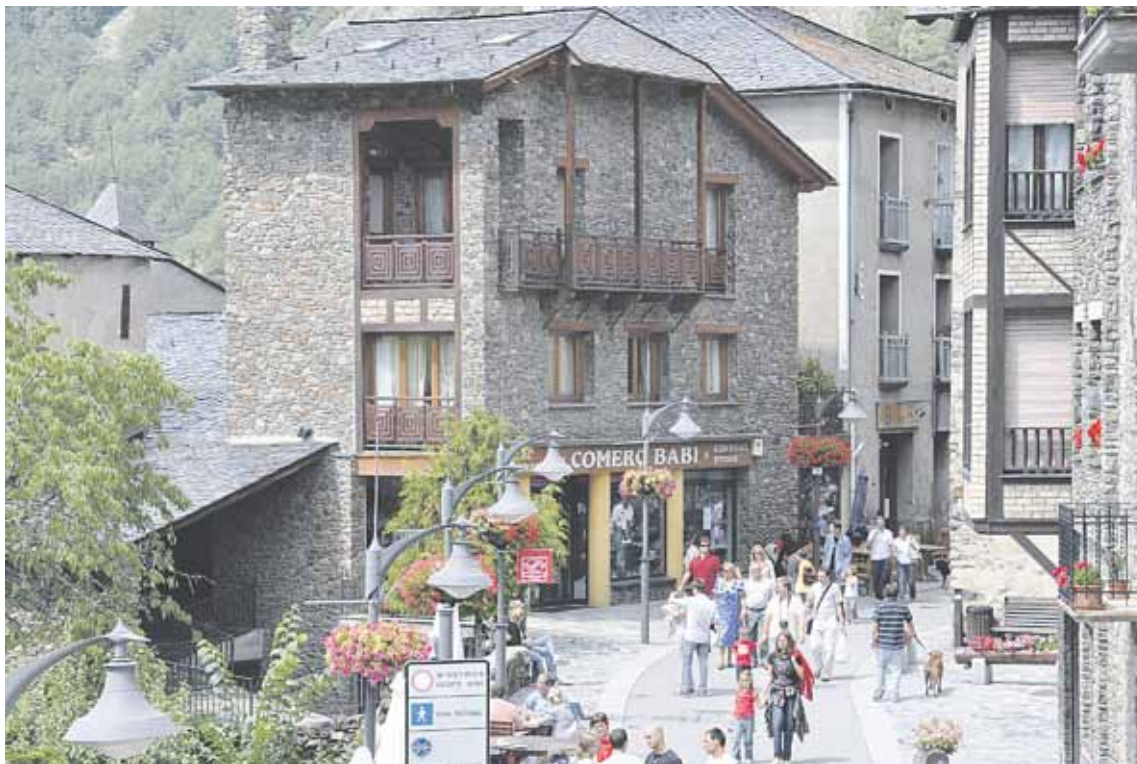
🏠 Els alumnes coneixeran la Ruta del Ferro, Arcalís i Sorteny, entre d'altres

🏠 La immersió lingüística i cultural dels participants continuarà a Artà

Ordino acollirà del 22 al 29 de juliol l'XI Campus universitari de la llengua catalana, que tindrà continuïtat a la població mallorquina d'Artà fins al 8 d'agost. Es tracta d'una immersió lingüística i cultural feta per estudiants del món no catalanoparlants in-

«El programa inclou cursos de llengua, cultura i activitats»

teressats en l'estudi de la llengua catalana. El programa de l'estada el componen cursos de llengua (nivell elemental i nivell intermedi) amb 30 hores lectives, a càrrec de professors especialitzats, i un curs de cultura de 15 hores, en què es treballaran aspectes de la cultura dels països que s'expressen en aquesta llengua, entre els quals la sociolingüística, l'art, la literatura o la història. Finalment, es

Vistes del carrer Major concorregut de gent que passeja un dia d'estiu.

faran també activitats culturals i de lleure. Els vespres, les nits i el cap de setmana seran el moment per a la pràctica i l'intercanvi, ja que tots els alumnes dominen el nivell oral i podran

prendre part en l'oferta de lleure al lloc d'acollida. Per assolir aquest objectiu, es proposen excursions i itineraris culturals, la visita a monuments històrics i museus o l'exploració d'espais

naturals. Pel que fa a Ordino, els alumnes descobriran la importància històrica de la Ruta del Ferro, la bellesa dels paisatges d'Arcalís i la singularitat d'espècies al Parc natural de la

vall de Sorteny. Es tracta d'una autèntica immersió que permet als alumnes viure plenament en català durant una setmana. Per això també es demana la participació activa dels parroquians, que hi poden contribuir compartint el patrimoni històric i lingüístic amb els nousvinguts. El Govern d'Andorra, a través del ministeri d'Educació i en col·laboració amb l'Institut Ramon

«El Govern i l'Institut Ramon Llull impulsen el projecte»

Llull, ha estat l'impulsor de la iniciativa, que tindrà lloc a Ordino per primera vegada i que ofereix trenta places, tres de les quals es reserven a alumnes que fan el lectorat de català de Praga, creat l'any 1991 pel Govern. Actualment existeixen 93 lectorats de català.

Gairebé 900 espectadors al Cinema de muntanya

Sílvia Vidal tanca el cicle en què per primera vegada participen espeleòlegs

Més de 900 espectadors han assistit enguany a les projeccions del Cicle de cinema de muntanya i de viatges, organitzat conjuntament pels comuns de la Massana i Ordino, en col·laboració amb la Fundació Muntanyencs per l'Himàlaia. El públic muntanyenc s'ha mostrat fidel un any més a les sessions documentals, que per primera vegada s'han obert al món de l'espeleologia. Així, la Massana va donar el tret de sortida amb l'Espeleo Club Sabadell, que va presentar *L'ànima de la muntanya*. Contents amb la resposta del públic, no es descarta recuperar nous testimonis d'aquesta disciplina esportiva. Sílvia Vidal va ser la responsable de

tancar el cicle a l'Ordino Studios amb *Via Naufragi*. No era el primer cop que rebíem l'escadadora catalana, que mai no deixa el públic indiferent. L'experiència vertical viscuda per Vidal en solitari, en una paret verge de l'Himàlaia, va impactar per la duresa de les condicions. Penjada literalment, va sobreviure 25 dies amb una pluja permanent. L'escalada és sens dubte la disciplina que té més seguidors, com ho demostra l'assistència a la pel·lícula de David Fusté *Alt Urgell en un dia*, amb 165 espectadors. Una de les claus de l'èxit d'aquest cicle continua sent la participació dels espectadors en els col·loquis posteriors a la projecció.

David Fusté comparteix amb els espectadors del cicle moments del film *Alt Urgell en un dia*.

Gerard Martínez: «Els corredors han de marxar dient que Andorra i aquest poble són genials»

Gerard Martínez dóna el tret de sortida d'una cursa a l'Andorra Ultra Trail Vallnord, l'any passat.

Parlem amb Gerard Martínez, cervell de l'Andorra Ultra Trail Vallnord, juntament amb Valérie Lafleur, una prova que es va gestar a Ordino l'any 2009 i que ha esdevingut una cita imprescindible del calendari esportiu andorrà.

- Quina és la principal novetat d'aquest any?

Tècnicament, la creació d'una nova prova, la Celestrail. Es tracta d'una cursa de 83 km de recorregut i 5.000 metres de desnivell positiu, un format exigent però accessible que

permet atreure iniciats, sempre que estiguin entrenats en curses de llarg recorregut, naturalment. La prova ha tingut molt bona resposta dels corredors i pensem arribar als 300 inscrits. Una altra novetat destacada del 2012 és el nou sistema de

cronometratge, que hem desenvolupat nosaltres i permetrà seguir en línia tots els corredors.

- La resposta econòmica dels espònsors ha estat la mateixa?

Evidentment que no, hem perdut algun proveïdor, i hem patit una rebaixa del 33% en l'aportació del patrocinador principal. També n'hem guanyat de nous, com les begudes isotòniques. Som conscients que corren temps difícils, i tot i haver esquivat la crisi en aquesta edició, haurem de replantejar-nos el futur si no hi ha el finançament necessari. Les principals aportacions provenen dels comuns i d'Andorra Turisme. I des del principi, Ordino i Vallnord ens han ofert tot el suport.

- On és la singularitat de l'Andorra Ultra Trail Vallnord?

Sens dubte en el fet de ser un recorregut molt tècnic, i en el caràcter salvatge de les curses. Els altres acostumen a creuar sovint carreteres i nuclis urbans, en canvi les nostres curses recorren molts quilòmetres en el medi natural. Als corredors això els encanta, perquè és una immersió total en la natura. Un altre punt fort és la qualitat del voluntariat; els formem, els motivem i la seva feina va molt més enllà de la pura assistèn-

cia, ja que ajuden els corredors, conviuen amb ells i els donen suport psicològic. Hi ha un contacte humà permanent que no trobes enlloc més.

- L'organització és una prova ja superada?

Mai és suficient. Sempre pots millorar la qualitat del servei que dones als corredors. No hi ha límit. Volem que del primer a l'últim participant marxi d'aquí dient que Andorra i el poble d'Ordino són genials, aquest és el nostre objectiu. Pel que fa al nombre d'inscrits, enguany podem arribar als 1.600 corredors, però per a edicions futures no volem superar els 2.500, per garantir la seguretat, la qualitat, el caràcter amistós de la prova i la dimensió humana.

- Després de tres edicions, quina valoració en fa?

El punt més positiu és la creació d'un equip de col·laboradors excepcional; la part negativa és que les condicions econòmiques cada vegada són més difícils i, si no canvia la tendència, es farà difícil, si no impossible, seguir endavant. El sentiment, però, és que estem molt contents d'haver emprès aquesta gran aventura i haver contribuït a donar d'Andorra la imatge d'un gran país.

Ordino Studios entra en el món de l'animació 3D

Produiran «Stargate» per a iOS i Android

La producció del videojoc *Stargate*, en versió per a tablet i smartphone, serà el primer projecte que sortirà de la factoria audiovisual Ordino Studios. D'entrada se'n presentaran tres capítols a la Metro Goldwyn Mayer, posseïdora dels drets de la sèrie americana de ciència-ficció, i si tot surt com és previst, se n'entregaran 21 capítols més. Així ho va explicar en una compareixença davant els mitjans de comunicació el gerent d'Ordino Studios, Jordi Albà, que va estar acompanyat del conse-

ller de Comunicació del Comú d'Ordino, Ludovic Albós, per donar suport institucional al projecte. Paral·lelament, Albà i el seu equip treballaran en el món de l'animació i el 3D, motiu pel qual han atret nous professionals del sector a Ordino, complint un dels objectius de l'empresa des que es va instal·lar a la parròquia ara fa tres anys. Els alumnes de primària van poder assistir a la projecció gratuïta del film *Gnomeo y Julieta*, que va estar seguida d'una demostració sobre la creació en tres dimensions.

La productora ha entrat en contacte amb centres de formació i universitats catalanes per oferir un màster en animació 3D i forjar nous talents en aquest àmbit a Andorra.

Ludovic Albós, David J. Steinberg, Jordi Albà i Darren Thomas (d'esquerra a dreta) a l'Ordino Studios.

Ciclisme en ruta Itineraris Ordino

EL SERRAT-ARCALÍS

Altitud: 2.229 m
Desnivell mitjà: 6,9%
Llargada: 10,5 km
Desnivell: 724 m

ORDINO-COLL D'ORDINO

Altitud: 1.980 m
Desnivell mitjà: 7%
Llargada: 9,9 km
Desnivell: 693 m

www.ordinoesviu.com

www.comuordino.ad

ordino **O**

Reportatge

Ordino rebaixa 803.000 euros de deute

El tancament de comptes acaba amb un superàvit d'1,4 milions. Malgrat que superem el sostre d'endeutament, s'ha disminuït la despesa corrent en un 6,16%

El tancament del 2011 es va aprovar el mes d'abril en sessió de Consell amb l'abstenció de la minoria. Tothom va coincidir a destacar l'esforç fet per la corporació per aconseguir una rebaixa del deute de 803.000 euros, que actualment el deixa en 21,3 milions. Els comptes presenten un superàvit d'1.418.000 euros, si bé la gran dependència de les transferències del Govern i la davallada d'ingressos provinents de les taxes i els impostos de la construcció fins a un 40% menys fa superar el sostre d'endeutament. Per aquest motiu, el Comú d'Ordino continuarà fent una gestió al més acurada possible quant a contenció de la despesa, i es limitaran les inversions amb l'objectiu d'assolir la rebaixa del deute, segons va explicar el conseller d'Economia i Finances, Jordi Ordoñez.

NO GRAVAR LA CIUTADANIA. A la davallada d'ingressos corrents cal sumar-hi la voluntat política de no incrementar significativament els preus, les taxes i els impostos als ciutadans davant la conjuntura socioeconòmica actual. Pel que fa a la liquidació, les despeses corrents s'han re-

baixat en 463.350 euros, que representen un 6,16%, gràcies a les disminucions de l'1,32% pel que fa a la despesa de personal, i un estalvi de costos amb la supressió de lloguers immobles, lloguer de vehicles, obres menors, publicitat en els mitjans de comunicació i assessoraments, a més d'un estalvi de 20.000 euros en compres menors. L'objectiu és donar continuïtat a aquesta reducció ampliant l'activitat de la central de compres i mancomunant algunes adquisicions a les Valls del Nord, conjuntament amb la Massana.

TAULA D'ENERGIA. En la sessió es va apuntar la creació d'una Taula d'energia que serveixi per replantejar els costos energètics que, inevitablement, s'han vist incrementats durant el 2011 i el 2012. Ordoñez va insistir en la necessitat de ser proactius per afrontar la situació actual, per a la qual ja hi ha les directrius marcades.

Un altre aspecte rellevant de l'informe econòmic, presentat pel conseller, ha estat el manteniment del termini mitjà de pagament a proveïdors en un màxim de 47 dies.

Ordoñez insisteix en la necessitat de ser proactius per afrontar la conjuntura econòmica actual.

El Comú no ha superat en cap moment els 47 dies a l'hora de pagar els seus proveïdors.

Tancament de comptes anual 2011

LIQUIDACIÓ PRESSUPOST	Pressupost	Press. modificat	Compromès	Liquidació	Liquidació	Variació 2010-2011	
	Inicial 2011	2011	2011	2011	2010	abs.	%
Ingressos corrents	6.064.544,00	6.070.069,00	5.460.878,48	5.460.878,48	6.016.222,66	-555.344,18	-9,23
Despeses corrents	7.452.474,00	7.814.468,56	7.141.608,84	7.063.265,18	7.526.615,93	-463.350,75	-6,16
Resultat corrent	-1.387.930,00	-1.744.399,56	-1.680.730,36	-1.602.386,70	-1.510.393,27	-1.018.694,93	67,45
Ingressos de capital	3.754.261,00	3.754.261,00	4.801.751,56	4.801.751,56	4.744.404,56	57.347,00	1,21
Despeses d'inversió	1.075.801,00	1.801.199,55	1.146.431,29	496.113,16	574.126,64	-78.013,48	-13,59
Resultat operacions de capital	2.678.460,00	1.953.061,45	3.655.320,27	4.305.638,40	4.170.277,92	-20.666,48	-0,50
Variació financera d'actius i passius financers	1.290.530,00	1.290.530,00	1.284.818,14	1.284.818,14	2.046.139,43	-761.321,29	-37,21
Superàvit /Dèficit	0,00	-1.081.868,11	689.771,77	1.418.433,56	613.745,22	-1.800.682,70	-293,39%

Comunitat internacional

Anglaterra

Peter Smith forma part dels residents anglesos que es van instal·lar a Andorra després d'haver prestat servei com a pilot i controlador aeri a la Marina Reial Britànica. Primer va viure a la parròquia de la Massana, amb residència a Arinsal, l'Aldosa i Escàs. Instal·lat definitivament a Ordino l'any 1993, la seva trajec-

tòria és ben curiosa, ja que va canviar l'estratègia militar per l'escriptura literària. Actualment publica amb assiduitat al Regne Unit amb diferents pseudònims. Smith ha trobat al Serrat la tranquil·litat i la serenitat per fer el que més li agrada, escriure, fet que ha volgut compartir amb tothom a les pàgines d'*Ordino és viu*

Life in the Serrat

We've been living in the Principality of Andorra for several years now, and we've owned quite a number of different properties here.

We were conned by the first estate agent we approached, a charming man who had this amazing deal for us: a newly built apartment in Arinsal that was so cheap we couldn't afford not to buy it. What he failed to point out was that it was so cheap because it had ticks in all the wrong boxes. It had only one bedroom, no balcony, no fireplace, was north facing and only had a view of the other building that formed part of the same development.

Despite this, we enjoyed being there. It was only a holiday home, but we really fell in love with the relaxed lifestyle of the country. After a couple of years, we did a deal with the developer, and swapped that first apartment for another in the same block, but with two bedrooms, a balcony, fireplace and a view down the valley to the south.

Other properties followed. A chalet at Escas that we bought sight unseen, because it was tenanted and the family renting it wouldn't let anybody inside; a bigger chalet in Aldosa; a vast seven-bedroomed apartment in Ordino; two flats in Arinsal, and then back to Escas and another chalet there. And then our last move, right up the Ordino valley to El Serrat, and the smallest house we've ever owned. It's also the property that we've lived in for the longest period, almost ten years now.

And it might be pertinent to ask why we've ended up near the end of this valley in a property which is so much smaller – and in some ways less convenient – than any of our previous homes.

Imatge cedida per Peter Smith de la seva casa a les Salines colgada de neu l'any 2005.

The answer's a combination of things. We have good neighbours on the development, and that counts for a lot. They're a cosmopolitan bunch – English, Dutch, French, Italian, Spanish and Catalan – but we all get on well. It's a quiet place to live. We're far enough off the road that we can't hear the traffic unless we stand outside and really listen. The loudest noise is from the waterfall on the opposite side of the valley, a continuous rolling and tumbling sound that's actually very soothing. There's a network of un-

made roads which form a part of the development which are excellent for walking the dog –

good sunshine, and an unrivalled view of millions of trees and the spectacular mountains that

«It was only a holiday home, but we really fell in love with the lifestyle of the country»

we own a Yorkshire terrier and, unlike most examples of that breed, she adores the snow and loves to run in it. We get

form a part of what is arguably the most beautiful valley in Andorra. But of course there are disadvantages as well. When

it snows, the valley turns white and it usually takes time for the snowploughs to clear our roads – their priority, quite properly, is to keep the main roads usable. That's not normally a problem, because we all have four-wheel-drive vehicles fitted with snow tyres, precisely because of where we live, and we've never actually been snowed in.

We were snowed out once, but that was a different story. We were staying with friends down in Puerto Banus, walking around the port and looking at all the gin palaces moored there, most

Imatge d'un telecadira del camp de neu Ordino-Arcalís després d'una intensa nevada.

of which to our certain knowledge haven't moved in at least five years, when the mobile rang. It was someone from the Ordino-Comú asking if we wanted to be evacuated, a question which in the circumstances it took us some time to understand. Apparently there had been very heavy falls of snow in the valley, and our small development was cut off, the ploughs unable to cope with the drifts. We

ment or on the Ordino road. If we absolutely had to get out, for a medical emergency, say, the police would send a four-wheel-drive vehicle to escort us down the valley. Both were exceptional circumstances, and usually even the heaviest of snowfalls is no more than a minor inconvenience, all the roads remaining passable. This is, of course, in stark contrast to Britain, where half

they've actually got proper snow clearing equipment, remained open, just like all the airports in Scandinavia, northern Germany and other countries where they actually expect snow to fall in the winter. For some reason, it always seems to come as a complete surprise to the British authorities that winter might bring snow. I suppose you could also argue that El Serrat is a long way out. Several people have told us that they wouldn't want to be so far away from the nearest village. Actually, the drive down the valley from our house to Ordino takes almost exactly eight minutes, and a further three to get to La Massana, so it's not exactly the back of beyond. And if you just want somewhere to have a drink or a meal, there are many places a lot closer than that. In short, we're quite happy living in our tiny house at the end of the valley. It's cheap and easy to run and maintain, easily big enough for the two of us and the dog, and we still enjoy the drive up and down the valley. Maybe when we're a lot older and find snow-clearing a lot less entertaining we'll sell up and move to La Massana or La Vella, but right now, El Serrat and Ordino suit us very well.

obviously declined, bought a couple of ice creams, and continued our perambulations. But when we returned to Andorra a couple of days later, the situation was much the same. We could see our house, but we couldn't get to it, not even on foot, and had to spend the night in a hotel instead. And on another occasion we were visited by the Andorran police and told that we were to stay at home because the snow that was falling was 'avalanche snow', and there were real fears that there could be an avalanche either near our develop-

a centimetre of snow is quite enough to close the major airports and bring the country to a virtual standstill. Last winter I ended up stuck in New York overnight for precisely this reason. Our aircraft was sitting on the tarmac at JFK, and we were sitting in the terminal building looking out at it, but Heathrow was completely unable to cope with a fairly small snowstorm, and refused permission for our departure. It's been the same in this winter, with Heathrow closing almost the moment the skies darkened, while Gatwick, where

they've actually got proper snow clearing equipment, remained open, just like all the airports in Scandinavia, northern Germany and other countries where they actually expect snow to fall in the winter. For some reason, it always seems to come as a complete surprise to the British authorities that winter might bring snow. I suppose you could also argue that El Serrat is a long way out. Several people have told us that they wouldn't want to be so far away from the nearest village. Actually, the drive down the valley from our house to Ordino takes almost exactly eight minutes, and a further three to get to La Massana, so it's not exactly the back of beyond. And if you just want somewhere to have a drink or a meal, there are many places a lot closer than that. In short, we're quite happy living in our tiny house at the end of the valley. It's cheap and easy to run and maintain, easily big enough for the two of us and the dog, and we still enjoy the drive up and down the valley. Maybe when we're a lot older and find snow-clearing a lot less entertaining we'll sell up and move to La Massana or La Vella, but right now, El Serrat and Ordino suit us very well.

obviously declined, bought a couple of ice creams, and continued our perambulations. But when we returned to Andorra a couple of days later, the situation was much the same. We could see our house, but we couldn't get to it, not even on foot, and had to spend the night in a hotel instead. And on another occasion we were visited by the Andorran police and told that we were to stay at home because the snow that was falling was 'avalanche snow', and there were real fears that there could be an avalanche either near our develop-

Peter Smith

Telèfons d'interès

EMERGÈNCIA

BOMBERS	118
GRUP DE RESCAT DE MUNTANYA	112
HOSPITAL	871 000
INFORMACIÓ DEL TRÀNSIT	1802 1802
INFORMACIÓ NACIONAL	111
INFORMACIÓ INTERNACIONAL	119
POLICIA	110
SUM (Servei Urgent Mèdic)	116

SERVEIS PARROQUIALS

ATENCIÓ CIUTADANA (24 H)	
I CIRCULACIÓ	163
CAP (Centre d'Atenció Primària)	747 025
COMU D'ORDINO	878 100
DESPATX PARROQUIAL	835 014
OFICINA DE TURISME	878 173
SAD (Servei d'Atenció Domiciliària)	878 139
	337 795

Busos

L6

Sortides des d'Ordino

De dilluns a dissabte

De les 7.30 a les 21 h cada 30 minuts

Diuenge

De les 8 h a les 21 h cada 30 minuts

Sortides des d'Andorra la Vella

De dilluns a divendres

De les 7 h a les 21 h cada 30 minuts

Dissabte

De les 7 h a les 21 h cada 30 minuts i a les 22.35 h els mesos de febrer, abril, maig, juny, agost, octubre i desembre

Diuenge

De les 7.30 a les 21 h cada 30 minuts

L6b

Sortides des d'Ordino

De dilluns a divendres

De les 7.15 h a les 21.45 h cada 30 minuts

Dissabte i diuenge

De les 7.45 h a les 20.45 h cada 60 minuts

Sortides des d'Andorra la Vella

De dilluns a divendres

De les 6.45 h a les 21.15 h cada 30 minuts

Dissabte

De les 7.15 h a les 20.15 h cada 60 minuts i a les 22.35 h els mesos de gener, març, maig, juliol, setembre i novembre

Diuenge

De les 7.15 a les 20.15 h cada 60 minuts

BUS NOCTURN BN3

Divendres, dissabtes, vigílies de dies festius i festes majors de capitals de parròquia

Primera sortida d'Ordino, la Closa:

23 h, cada 1.15 hora

Última sortida d'Andorra la Vella, Rotonda les Costes:

a les 3.30 h, cada 1.40 hora

BUS PARROQUIAL ORDINO-EL SERRAT

Sortides des d'Ordino

Cada hora, des de les 7 h fins a les 21 h

Sortides des del Serrat

Cada hora, des de les 7.30 h fins a les 21.30 h

Ordino en imatges

Signatura al Llibre d'or

El cònsol Ventura Espot va rebre la visita dels productors David J. Steinberg, Darren Thomas i Gerald Broussand, que van signar al Llibre d'or.

Dia de la Terra

La cònsol Consol Naudí va participar en la confecció del mural commemoratiu del Dia de la Terra, que es va fer a Llorts el 22 d'abril.

Club de lectura

El Club de lectura de les Valls del Nord va convidar l'escriptor Albert Salvadó. La sessió es va centrar en els títols *El mestre de Keops* i *Obre els ulls i desperta*.

Punt d'Informació Juvenil

Els tallers joves de Setmana Santa van incloure un taller de Photoshop al PIJ, impartit per Martin Blanco, al qual es van inscriure 15 alumnes.

Sala Polivalent

Els petits van ser els protagonistes de la festa del 17è aniversari de la biblioteca que es va celebrar amb un berenar i una animació musical, a la Sala Polivalent.

BREUS

13a SUBHASTA

La 13a subhasta benèfica va aconseguir recaptar 5.754 euros, que es destinaran a Aina i el projecte «Cap nen sense colònies». La sessió es va fer el 19 d'abril a la sala de reunions del CEO.

TREBALL.AD

El Comú ha integrat al seu web, al compte de facebook i al blog ordinoesviu.com l'adreça treball.ad per donar a conèixer el servei entre els ciutadans i per canalitzar les demandes de feina.

EXPOSICIONS

El nucli històric acollirà durant els mesos d'estiu una exposició amb fotografies de caràcter històric procedents dels fons d'Areny-Plandolit i les imatges finalistes del concurs #ordino a Instagram.

SENYALITZACIÓ

El departament de Cadastre posarà a l'abast dels veïns una adreça web per consultar els números de tots els habitatges després de la col·locació de plaques en què es treballa actualment.

SUGGERIMENTS

L'adreça electrònica suggeriments@ordino.ad, el servei de Tràmits i les xarxes socials estan a disposició dels ciutadans que vulguin enviar queixes o traslladar algun suggeriment a l'equip de govern.

APARCAMENTS

El Comú d'Ordino fa una nova convocatòria, el divendres 8 de juny a les 10 h, per subhastar diverses places de l'aparcament La Covanella. Les persones interessades poden trucar al tel. 878 144.

PARCS NATURALS

El Parc natural de la vall de Sorteny i el Parc natural de les valls del Comapedrosa van organitzar la conferència «El paper social i econòmic dels espais protegits» amb motiu del Dia europeu dels parcs.

TANCAMENT

Del 18 de juny al 15 de juliol, la zona aquàtica del Centre Esportiu d'Ordino romandrà tancada per parada tècnica. En aquest període es faran treballs de manteniment i neteja de la piscina.

Cinema en 3D
Els cònsols van assistir amb els alumnes de primària a la projecció de *Gnomeo y Julieta*, i van comprovar com es crea en 3D, a l'Ordino Studios.

Caramelles
La plaça Major es va omplir de gent per seguir la cantada de Caramelles, en què van participar la Coral Casamanya i el Grup Artístic d'Ordino.

Reconeixement polític
Els cònsols reben l'equip de consellers del mandat del 88, responsables de la Sala Polivalent, per presentar-los el projecte del centre de salut.

Xarxes socials
El conseller Bartumeu Gabriel felicita Carlos Diago, seguidor número 500 del Facebook del CEO, que va ser premiat amb una quota anual al Centre.

Sorteig dels horts
Rosa Florit, Lucia Muñoz i Miquel Pujal observen Pere Bringué, mà innocent d'un sorteig en què cap padri no es va quedar sense parcel·la.

No et perdís...

juny

Joventut

DISSABTE 2 10 H
PRIMAVERA JOVE
Recinte Santa Caterina

Cultura

DISSABTE 9 10 H
LLIURAMENT DE PREMIS
DEL 4t CONCURS
DE CARTELLS
ORDINO-AUZAT

Cultura

DISSABTE 16 19 H
FESTIVAL DE DANSES
TRADICIONALS, ESBART
DE LES VALLS DEL NORD
Auditori Nacional

Esports

DISSABTE 30 10.30 H
6è CAMPIONAT D'ANDORRA
DE CONTRARELLOTGE
INDIVIDUAL
PUJADA AL COLL D'ORDINO
Sortida: c. Mossèn Cinto
Verdaguer

Popular

**DIUMENGE 1
I DILLUNS 2**
FESTES DEL ROSER

Cultura

DIUMENGE 3 21 H
RECITAL AMB LA CORAL
CASAMANYA I LA CORAL
D'ESCALDES-ENGORDANY
Església parroquial

Esports

DISSABTE 9 17 H
EXHIBICIÓ DE LA SECCIÓ
ESPORTIVA DE JUDO
Pavelló Germans de Riba

Gent gran

DEL 18 AL 22
SORTIDA A PINEDA DE MAR
Casa Pairal

Cultura

FINS AL 30
EXPOSICIÓ CINEMA
I LITERATURA, PROPOSTA
BIBLIOGRÀFICA
Biblioteca comunal

Esports

DIUMENGE 1 8.30 H
VOLTA ALS PORTS
D'ANDORRA
Andorra la Vella-La Coma
del Forat, Arcalís

Esports

DIMECRES 6 20.15 H
EXHIBICIÓ DE LA SECCIÓ
ESPORTIVA DE GIMNÀSTICA
RÍTMICA
Pavelló Germans de Riba

Cultura

DISSABTE 9 20 H
CONCERT DE PRIMAVERA
AMB EL GRUP ARTÍSTIC
D'ORDINO
Auditori Nacional

Educació

DIMARTS 19 21.30 H
ESCOLA DE MARES I PARES
DE LES VALLS DEL NORD
Casa Pairal, Ordino

Cultura

FINS AL 30
EXPOSICIONS
DE FOTOGRAFIA
Barri antic

Esports

DIUMENGE 1 15 H
7è CIRCUIT D'ANDORRA
D'ESCALADA ESPORTIVA
Rocòdrom CEO

Infantil

DIMECRES 6 9.30 H
CURSA DE L'ESCOLA
FRANCESA
Carrer Major

Educació

DIMARTS 12 21.30 H
ESCOLA DE MARES I PARES
DE LES VALLS DEL NORD
Casa Pairal, la Massana

Infantil

DIMECRES 20 18 H
FESTA DE GRADUACIÓ
Escola bressol

Mina de Llorts.

Esports

DEL 2 AL 6
SETMANES JOVES
D'ESPORT 2012
SETMANA JOVE DE VELA

Cultura

DIJOUS 7 20.30 H
CLUB DE LECTURA
DE LES VALLS DEL NORD
La Massana

Esports

**DIMECRES 13
17.30 H**
FESTA AQUÀTICA DE FI
DE CURS AMB INFLABLES
19 H
BERENAR
Centre Esportiu d'Ordino

Popular

DISSABTE 23
FOGUERA DE SANT JOAN
Aparcament Prat de Vilella

Esports

DEL 5 AL 8
ANDORRA ULTRA TRAIL
VALLNORD

Infantil

DIJOUS 7 I DIVENDRES 8
SORTIDA AL PARC ANIMALIER
Escola bressol

Esports

DIMECRES 13 18 H
MASTERCLASS DANCE
Centre Esportiu d'Ordino

Popular

DIJOUS 28
REVELLA DE SANT PERE
20.30 H
COSTELLADA POPULAR
22 H BALL DE NIT
Plaça Prat de Call

DIVENDRES 29
DIADA DE SANT PERE
12 H MISSA
13 H APERITIU
El Serrat

juliol

Turisme

**CADA DIVENDRES
21.30 H**
VISITES NOCTURNES
A LA RUTA DEL FERRO
I LA MINA DE LLORTS
Oficina de Turisme

Cultura

DISSABTE 7 20 H
VISITA TEATRALITZADA
AMB SOMHITRE
Casa Museu
d'Areny-Plandolit

Cultura

DIVENDRES 8 18.30 H
CONCERT DE FINAL DE CURS
DE L'ESCOLA DE MÚSICA
DE LES VALLS DEL NORD
Auditori Nacional

Infantil

DISSABTE 16
FESTA DE FI DE CURS
DE L'ESCOLA BRESSOL
Encodina

Popular

**DIVENDRES 29
I DISSABTE 30**
FESTES DEL ROSER

Infantil

DEL 3 AL 31
CASAL D'ESTIU
(DE 3 A 14 ANYS)
Ludoescola

Andorra Ultra Trail Vallnord.

Destaquem... Cultura

DIUMENGE 17 DIA DE LA MÚSICA

11 H Església parroquial
MISSA CANTADA AMB ELS PETITS CANTORS LLIURES
13.30 H
DESFILADA DE LA GROSS BAND ORDINO-LA MASSANA
21 H Concert a les Fontetes
ANIMACIONS MUSICALS A ORDINO (MATÍ) I LA MASSANA (TARDA)

Esports

DEL 9 AL 13 I DEL 23 AL 27
SETMANES JOVES
D'ESPORT 2012
LA VOLTA A ANDORRA A PEU

Cultura

DEL 9 AL 21
3r ART CAMP
Oficina de Turisme

Cursa de l'Escola francesa.

Cultura
DIUMENGE 11 22 H
 NITS OBERTES
 MARIA VAN DE WAL
 Plaça Major

Esports
DILLUNS 30 I DIMARTS 31
 SETMANES JOVES
 D'ESPORT 2012
 ENROTLLA'T

Esports
DEL 16 AL 20
 SETMANES JOVES
 D'ESPORT 2012
 ENROTLLA'T

Cultura
FINS AL 31
 EXPOSICIÓ LLOCS DEL MÓN,
 PROPOSTA BIBLIOGRÀFICA
 Biblioteca comunal

Popular
**DISSABTE 21
 I DIUMENGE 22**
 MERCAT ARTESANAL
 Nucli històric

Cultura
FINS AL 31
 EXPOSICIONS DE FOTOGRAFIA
 Nucli històric

Medi ambient
**DISSABTE 21
 I DIUMENGE 22**
 EXPOSICIÓ DE BOTÀNICA
 Nucli històric

Turisme
**CADA DIVENDRES
 21.30 H**
 VISITES NOCTURNES A LA
 RUTA DEL FERRO I LA MINA
 DE LLORTS
 Oficina de Turisme

Cultura
DIMECRES 18 22 H
 NITS OBERTES
 BBB
 (BARCELÓ BOTEY BOLEROS)
 Plaça Major

Gent gran
DINAR DE GERMANOR
 La coma del Forat, Arcalís

Gent gran
DIVENDRES 27 12 H
 GIMCANA I PAELLA AL JARDÍ
 Casa Pairal

Popular
BENEDICCIÓ DEL BESTIAR
 Rialb

Cultura
DEL 22 AL 29
 CAMPUS UNIVERSITARI
 DE LA LLENGUA CATALANA

Esports
DE L'1 AL 3
 SETMANES JOVES
 D'ESPORT 2012
 ENROTLLA'T

Gent gran
DIJOUS 2
 VISITA AL MUSEU
 DE L'ELECTRICITAT, TOMB
 AL LLAC D'ENGOLASTERS
 I DINAR
 Casa Pairal

Cultura
DIJOUS 2 22 H
 CONCERT DE LA GRANDE
 CHAPELLE. FESTIVAL
 DE MÚSICA ANTIGA
 DELS PIRINEUS
 Església de Sant Martí
 de la Cortinada

Esports
DISSABTE 4 16 H
 6è CAMPIONAT D'ANDORRA
 DE CONTRARELLOTGE
 INDIVIDUAL
 Llorts - La Coma del Forat,
 Arcalís

Popular
**DISSABTE 4
 I DIUMENGE 5**
 FESTA MAJOR DE LLORTS

Esports
DIUMENGE 5 19.30 H
 TRAVESSA D'ESTIU
 ORDINO-LA MASSANA
 Sortida i arribada: Prat de Call

Esports
DEL 6 AL 10
 SETMANES JOVES
 D'ESPORT 2012
 INICIACIÓ A L'HOQUEI GEL

Cultura
DIMECRES 8 22 H
 NITS OBERTES
 PER AMOR A LA VIDA,
 AMB FLOPA AMENGUAL,
 CLAUDIO CÉSAR,
 JOAN TEIXIDÓ, JOEL MINGUET
 Plaça Major

Popular
DIJOUS 16
 FESTA MAJOR DE SORNÀS

Cultura
DEL 18 AL 28
 CURS D'ESTIU LLENGUATGE
 I MÚSICA PER LA VIDA (LMFL)

Infantil
DEL 20 AL 25
 COLÒNIES «UN VIATGE PEL
 MÓN» (DE 7 A 12 ANYS)
 Casa de la Baronia, Encamp

Esports
DEL 20 AL 24
 SETMANES JOVES
 D'ESPORT 2012
 ENROTLLA'T

Cultura
DIMECRES 22 22 H
 NITS OBERTES
 LA PLATJA DELS INÚTILS,
 AMB SILVIA ANNA GARCIA
 I ANTONINO D'ANTONI
 Plaça Major

Esports
DEL 27 AL 31
 SETMANES JOVES
 D'ESPORT 2012
 SETMANA JOVE D'ESPORTS
 D'AVENTURA

Gent gran
DIVENDRES 31 11 H
 10è CAMPIONAT
 DE PETANCA
 I MOSTRA DE PASTISSOS
 Casa Pairal

Popular
DIVENDRES 31
 FESTA MAJOR
 DE LA CORTINADA

Cultura
FINS AL 31
 EXPOSICIONS DE FOTOGRAFIA
 Nucli històric

Cultura
FINS AL 31
 EXPOSICIÓ
 LLOCS DEL MÓN,
 PROPOSTA BIBLIOGRÀFICA
 Biblioteca comunal

Infantil
FINS AL 31
 CASAL D'ESTIU
 (DE 3 A 14 ANYS)
 Ludoescola

3rArtCamp
 del 9 al 21 de juliol 2012
 Colors per al planeta.
 Trobada internacional d'artistes
ORDINO

L'Ordino de...

Manel Pelegrina

▲ L'esportista Manel Pelegrina després de l'entrevista a l'entrada de la Casa Museu d'Areny-Plandolit.

No hi ha dia que no vagi a la muntanya... i no fa el fantasma. El Manel Pelegrina és un personatge estimat i admirat a Ordino, tot i haver nascut en terres laudrianes. Fa catorze anys que es va instal·lar a la Cortinada i «ara no canviaria Ordino per res del món». «Poder sortir de casa caminant per anar a fer bici, muntanya o escalada és un luxe que no he vist enlloc. Te-

«Viure a tocar de la muntanya és un autèntic privilegi»

nim la natura a tocar i ens hem d'ocupar de preservar-la i mantenir aquest entorn». L'Ensegur i la vall de Sorteny són alguns dels seus llocs favorits. D'Arcalís en destaca «la facilitat d'accedir a una estació força salvat-

ge, on tens el fora pista molt a prop». I pel que fa a la parròquia ho té clar: «No podem créixer indefinidament, som un poble i arribem on arribem. Ordino és l'enveja de tot Andorra i així ha de continuar sent». Però sempre es pot millorar i, posats a demanar, per què no un carril bici cap a Llorts i el Serrat?, «això estaria molt bé».

També pensa que es podria potenciar la zona de Tristaina, segons ell un dels llocs més visitats d'Andorra en època d'estiu, potser el que més. El seu desig és «optimitzar tot el que tenim, en cap cas fer ampliacions de cap mena».

L'esquí de muntanya és la passió del Manel, compartida per tota la família, i després de donar el màxim des de l'any 94, creu que ha arribat el moment de deixar la primera línia de competició. «Penso que amb la meva experiència puc aportar molt a la Federació, i aquesta és la meva intenció, donar suport logístic i el que calgui per col-

laborar amb la Federació Andorrana de Muntanyisme». Pelegrina vol retornar a la FAM tot allò que li ha donat. «El més valuós ha estat conèixer molts països i participar en múltiples competicions, i haver estat capaç de marcar-me fites i assolir-les». Aquesta temporada ha obtingut resultats brillants i no ha baixat la guàrdia, des de la nocturna del Pas de la Casa, que va obrir la temporada al mes de desembre, ha passat per la Copa Font Blanca, els Europeus de França a Pelvoux, la Pierre Menta, el Tour de Rutor i la Patrouille des Glaciers a Suïssa, l'última cursa en què ha participat.

Pelegrina compagina la seva passió per l'esquí de muntanya amb les tècniques d'intervenció i la formació de tir al cos de policia. És agent des de l'any 1990 i durant aquest temps ha estat cap del grup de muntanya i d'intervenció. «El rescat de muntanya és competència dels bombers des del 2003, ara només intervenim en cas d'accident o mort», aclareix. Reconeix que ha descobert la muntanya gràcies a la policia. «El cos m'ha donat les eines i la formació necessàries per arribar on sóc. La

primera escalada, provar l'esquí de muntanya i pujar al Comapedrosa, tot ho he fet des del cos». És conscient de la mala premsa que té la policia, però assegura que és una professió de gran abast. «Tothom pensa en el po-

el respecte a la natura i el coneixement del medi, això és el millor que pots transmetre als fills i als nens en general. Jo intento no pressionar-los, però sempre trobes una excusa per anar a fer una via ferrada, anar

«Els reptes de futur són enfortir el grup sènior i motivar el planter de la FAM»

licia de carrer, però hi ha investigadors, docents, científics i un ampli ventall de professions a dins del servei».

Els reptes de futur de Pelegrina són enfortir el grup de sèniors de la Federació i continuar empenyent el planter, amb menció expressa de l'equip júnior com a exemple de motivació i resultats. «L'esquí de muntanya té molts adeptes, però en l'àmbit de la competició és molt minoritari, no és un esport olímpic, ni mediàtic, costa fer difusió a 2.000 metres d'altitud i amb temperatures sota zero».

«La muntanya infon valors com

a pescar o a fer fotos als cabirols», explica.

Un altre dels seus llocs predilectes de la parròquia és Sedornet, on va sovint amb els seus fills. Pel que fa a donar a conèixer l'entorn amb la pràctica esportiva i un cert atractiu turístic, Manel Pelegrina proposa impulsar a Andorra la geocerca, que s'està estenent arreu. Es tracta de fer localitzacions amb GPS, a partir d'unes coordenades que et donen i et porten a descobrir objectes amagats en un geocentidor. És una bona manera de difondre altres activitats que es fan a la parròquia.

Coneixia el Manel des de feia molts anys, però no va ser fins que vaig començar a competir en esquí de muntanya que vaig poder saber ben bé qui era, i vaig quedar molt gratament sorprès.

Me l'havia creuat corrent, escalant, en bicicleta, sempre havia estat de passada i havíem parlat molt poc, gairebé no ens coneixíem, però estava segur que destacava en algun esport, fins i tot sospitava que en alguna cosa més. Va ser fa cinc anys que la competició ens va acostar. Des de llavors vaig anar descobrint qui era, en què es desmarcava, i ho puc avançar, destaca en gairebé tot el que fa.

Ell és un referent en l'esquí de muntanya, que és d'on molts el coneixem, però això no es queda aquí, excel·leix en molts altres aspectes, i no tots relacionats amb l'esport.

Gairebé cada cap de setmana s'enfila un dorsal, aprofita qualsevol competició per apuntar-s'hi, a l'hivern amb esquís i pells (aquest any s'ha situat entre els millors veterans del món), a l'estiu travesses, algunes curses en bicicleta, duatló... Si no competeix el pots trobar escalant o posat en qualsevol esport, i els fa bé tots.

Això, però, no s'acaba aquí. Forma part dels cossos especials de la policia, fet que li exigeix dominar tècniques de combat, tir, però també altres aspectes. Algunes vegades ens ha parlat de mètodes d'investigació policial, fins i tot ens ha arribat a fer alguna petita demostració de tècniques d'interrogatori que ens han deixat realment sorpresos.

Quan baixa el ritme és per gaudir de la família. En aquests moments és quan el pots trobar fotografiant cabirols, pescant..., gairebé sempre prop de la natura, compartint el que més s'estima amb qui més s'estima.

El Manel és també algú capaç de fer-se amb tothom. En l'equip d'esquí de muntanya ha conviscut amb persones i grups de gairebé totes les edats, i això per ell mai ha estat un inconvenient, sempre s'ha trobat a gust amb qualsevol i ha estat apreciat per tots.

El Manel és noble, discret, amb uns valors molt ben ancorats, és una mena de força tranquil·la, és algú que quan el tens a prop t'imposa calma i fomenta el respecte.

Aquest any ens va anunciar que es retirava de la competició d'alt nivell. En un primer moment vaig tenir un disgust, però rumiant-ho bé em tranquil·litzo, sé que no estarà mai gaire lluny. El veig bastant bé en algun càrrec a la FAM, empenyent i motivant el planter i alhora incentivant els més grans perquè no s'aturin i segueixin el seu exemple.

Ludovic Albós